

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

Всичко за „Християнски Свѣтъ“ се изпраща до:
Павелъ Мишковъ — Варна.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ

За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ п. ф. д. л. т. а.

Какво съединява.

О Балкани,
Диви и свирѣли,
Още ли сте слѣпи?

— Съединение, съединение,
Ето кждѣ е нашето спасение;
„Съединението прави силата“,
Това ни учятъ съ горестъ и патизата.

— Това е вѣрно; ала чуйте, моля,
Що азъ приучихъ въ школата Неволя:

Съединението дава силата,
(На дѣли свѣтъ това е знайно)
Но само правдата, помнете, правдата
Съединява дълготрайно.

Красносело, при София.

Стоянь Ватралски.

Размишления.

Като се смисля какъ днесъ по земята
Война жестока живота руши,
Ахъ, сива ми се горѣстно душата,
И скръбъ неземна ще ме одуши.

Кждѣ остана духътъ християнски
На толкова „културни“ синове,
Че братъ съсъ брата въ тъмни океански
Избиватъ се като вѣчни врагове?

Какво стана съ „любовта“ Христова
Приемана отъ толкова „чада“,
Че днесъ въ сърдцата съсъ смъртна отрова
Се хвърлятъ тѣ — стада върху стада?

.

О, мрачно е и пощѣта тѣй е черна!
Какви вълни разбиватъ морскитъ брѣгъ!
Какъ чудно върху водата безмѣрна
Свѣткавицата блѣска отъ далекъ!

А мислитъ прѣлитватъ нездържани
Кѣмто онѣзъ милионъ същества —

Човѣци — що катъ сѣнки къмъ душмани
Дебнатъ, слѣдятъ снотасени въ нощѣта.

На, чу се грѣмъ, въ мигъ скнатъ небесата
И вой демонски нощѣта проглуши,
Че на пристѣпъ отпразвятъ се чадата
На вѣчността, въ орѣже до уши . . .

Покрива се полето съ мърша скжиа,
Обагрѣ се земята съ топла кръвъ,
Затихнова пакъ вой на пристѣпа . . .
Земята нѣе богата плячка стрѣвъ!!

Салъ жалкий плачъ на плѣнни и ранени,
На майкитъ и вѣрнитъ жени,
Салъ тѣхний плачъ далече още стѣни
Окаяно, катъ морскитъ вълни.

Какъ грозно е, какъ мрачно и студено
Е, Боже мой, подъ Твойтъ небеса!
Не ще ли утро радостно, засмѣно
Огрѣй и станатъ нови чудеса?

Варна, 14 августъ 1914.

Миролюбовъ.

КЪМЪ МИРЪ.

Въ никое друго врѣме европейцитѣ не сж били лице съ лице срѣщу по-голѣмо зло, отколкото войната, която вилѣе днесъ. Съ една бързина, която не даде врѣме за опомване на разума и благата воля, сгромолясването дойде. Задъ отиванията и връщанията на дипломатитѣ и тайнитѣ засѣдания на министритѣ, днесъ вече виждаме, че се е криела една обширна лудостъ, която, освѣнъ ако здравия разумъ и правитѣ чувства на народнитѣ маси прѣдвардятъ, ще съенепе самитѣ основи на цивилизацията. Управителитѣ на Европа извършиха своята мръсна работа и ето прѣдъ какво изправиха днесъ европитѣ 450 милиона поданници. Ний днесъ сме срѣщу едно страшно злодѣяние, не защото народитѣ на Европа искатъ война, а още по-малко, че сж дѣйствували за да я докаратъ, но защото царе и императори, министри и дипломати допустнаха да бждатъ увлечени отъ политика и граници, а не се замислиха за живота и щастиято на своитѣ поданици: мъже, жени и дѣца, чийто служигелитѣ ужъ сж! Не за политически и териториални въпроси трѣбва да мислятъ хората въ тази криза, защото населението не се интересува отъ тѣхъ, но трѣбва да се погледне на мрачнитѣ ѣ плодове: крвоизлиянието, разсипничеството, гладътъ и опустошението на сѣмейства

А това не сж празни изречения, това е точно каквото война значи за народнитѣ маси. Безплодната слава на войната може за мигъ да обхване народитѣ и желанието за крввъ може да ги застъпи врѣменно, но тѣ не сж тѣзи, които отварятъ войнитѣ. Народитѣ на Европа нѣматъ ни една крамола по между си и ни една умраза да ги доведе до война, която да не е била искусствено създадена и хранена отъ милитарнитѣ правителства. Настоящата криза е естествено послѣдствие отъ факта, че водителитѣ сж позволявали национални умрази да се развиватъ, намѣсто да ги отстранятъ; тѣ сж градили армии и флоти за да нападатъ и грабятъ, намѣсто да изразходватъ сумитѣ за да просвѣтятъ обществото въ благата на мира. Войната никога не е прѣмахвала народни умрази и противорѣчия, но ги е засилвала. Тя не може да разрѣши сжществуващитѣ разлики между разнитѣ народи на Европа, но само отлага разрѣшението имъ, което въ края на краищата, ще се постигне само чрезъ конференции и взаимни отетѣжки. Каква глухостъ, каква лудостъ е, стѣдователно, да се влезе днесъ въ една война, които ще усили общата умраза и подозрѣние, която ще погуби стотици хиляди хора и ще разруши щастиято на

милиони сѣмейства, която ще упостоши грамадни земи и ще парализира кредитътъ и дѣйствието на свѣтския пазаръ?

Безплодността на тази война е най печалната ѣ страна по-печална наистина отколкото мизерията и опустошението което ще докара. По една безумна логика Австрия обявява война на малката Сърбия, защото тя подпомага на правото на подчиненитѣ ѣ националности да бждатъ съ човѣшки правдини, и ето че за още по-варварски причини за властъ и подтисничество, Русия заплашва Австрия, която се заплаши отъ Германия, която се заплаши и отъ Франция, което изглежда, че ще обърне цѣлия свѣтъ на челоуѣческа касапница! Двацитѣ ядатъ хора за да се наситятъ, не за насита ли „културна“ Европа изтрѣбва много повече жертви?

Нека се заблѣжи, че въ тази силѣтня на договори и съюзи и национални умрази, разумътъ и добрата воля сж взели малко участие. Събитията изненадаха народитѣ и не можаха да кажатъ своята дума. Днесъ вече всѣки мисли, че гигантската борба е необходима, защото армии и флоти сж поставени лице съ лице. Разазата тѣй бърже обхваща обществата, че хора, които 24 часа по-рано трѣперѣха прѣдъ самата мисль за война, сега викатъ и крѣскатъ лудополудѣли за нея. Причината за това е, че разумътъ е детрониранъ. Туй е главната слабостъ на челоуѣчеството. То слѣпо позволява да бжде ръководено по незначайни пѣтица когато не е на война, а обяви ли се тя, ето че звѣрътъ надвигъ надъ разума. Това знаятъ управляющитѣ и туй е на което тѣ разчитатъ и използватъ.

Никога по-рано не е имало по-голѣма нужда за организирана и свѣстна дѣйностъ на съзнателни човѣци, които да прѣдвардятъ обществото отъ това безумие. Наистина войната е дошла, и ни е заварила непригответени да помогнемъ за прѣдотвратяването ѣ, но мислимо ли е, че Европа ще влезе въ този звѣрски конфликтъ, който ще оврѣди всяка нация и ще излезе безъ да се подигне общото съзнание поне до омраза срѣщу войната и до готовностъ да ѣ се противодѣйствува?

И наистина, колкото и да е мраченъ изгледъ за антимилитариститѣ, той не е безнадежденъ. Много сж тайнитѣ, но мощни фактори които работятъ срѣщу войната. Финансовия крахъ, който е обзелъ всѣка борса, който е разклатилъ международния кредитъ и е обърналъ милиарди цѣнни книжа въ черновки, който докарва бѣдностъ,

самоубийство и злочестини, е единъ отъ тѣзи фактори. Но туй не е всичкото. Цѣнитѣ на продуктитѣ ще се покачатъ, заплатитѣ ще се понижатъ и работа не ще се намира лесно, а и туй ще свѣсти долнитѣ маси противъ войната. Тѣзи нѣща ще докаратъ широкитѣ маси лице съ лице срѣщу войната, и неучастващитѣ сжщо ще я усѣлятъ, защото и тѣхъ ще засѣгне. Фактътъ, че до днесъ не е могло да се почувствува отъ народнитѣ маси врѣдното влияние на една война, дадена отъ друга държава, не показва, че днесъ тя вече не ще се почувствува, особено когато войната обема толкова много нации, колкото днешната. Тѣзи нѣща ще ни научатъ, че нашата миролюбива дѣйностъ не е напусто. Тѣ ще ни покажатъ, че модерната война е едно чудовищно, неирѣсмѣтното нѣщо, което не хармонизира съ нашето врѣме. Войната кѣса сложната зависимостъ на хората по земното кълбо, и само при мисълта за нея, прѣди една пушка да е изгърмѣла, ний ще почнемъ да осѣщаме, че тя спира редовния вървежъ на търговията и индустрията на всички части по земята. И когато отъ день на день положението почне да се усложнява, когато работницитѣ останатъ безъ работа и гладни хора почнатъ да викатъ изъ улицитѣ за храна, която нѣма кой да имъ даде, тогава неизбежното ще ни застави да послушаме онова, което разума ни е казалъ по-рано. Но и разумътъ до днесъ, че и днесъ говори. Въ Констансъ на границата между Германия и Швейцария, щѣше да се свика съборъ, който цѣли прѣмахването на войната. Това е една стара организация. Църковни водители, като папи и кар-

динали сж почнали вече борба съ войната, а пропозѣдницитѣ на Германия, Англия и Съединенитѣ Държави отдавна работятъ за това. Организираниятѣ работници въ Америка и Европа сж се сигурно заели да направятъ войнитѣ невъзможни и не отдавна тѣ плачираха една все-свѣтска стачка противъ войната, която, споредъ Жоресъ, поне въ Англия можеше да сполучи. Днесъ цѣли политически партии не еднократно сж доблѣстно манифестирали противъ войната, и макаръ сега не успѣли, кой ще откаже, че тѣ втори пѣтъ нѣма да бѣдатъ готови и ще успѣятъ? Свѣтлината се ирѣска по земята и макаръ често затуляна, тя ще възтѣржествува. Войната е само зло, и тя ще бѣде изоставена.

Но въ този часъ на униние, на испитания, наклонни сме да мислимъ, че Палата на Мира въ Хага е измама и заблуждение — една великолѣпна подигравка надъ всичко което се е освѣтлявало съ неговото издигане. Защо не може той въ този моментъ да помогне съ неговия сждъ? Защо всичкитѣ прѣдварителни наредби, направени въ него отъ държавитѣ се оказаха немошни да спратъ избухването на всеобщата война? Нима въпроси отъ интернационална важностъ не могатъ да се разрѣшаватъ отъ Хагския трибуналъ? Недалечъ е врѣмето, когато ще се види, че палата на мира стои въ Хага не за смѣхъ, но ще разрѣшава всичкитѣ спорове изникнали въ Съединенитѣ Държави на Европа, и тогазъ нѣма да се говори за него, че той е сънъ, който замрѣ подъ фактитѣ на грубата дѣйствителностъ, но тогазъ той ще бѣде единъ великъ храмъ.

Християнитѣ и войната.

Въ много църкви за сега се отправятъ къмъ Бога „викове“ за подобрѣние на днешното грозно кърваво положение, но азъ не мога да не се съмнѣвамъ за сполуката на тѣзи молитви по причина на свършената липса на съзнание, методи и взаимно дѣйствие на християнскитѣ общества по отношение на войната. Нѣма нужда да се молимъ за свършекътъ на войнитѣ, или за какво да е друго нѣщо, освѣнтъ, ако ний сме готови сами да съдѣйствуваме не само чрѣзъ милитва, но и чрѣзъ дѣло, къмъ този край. Можемъ ли, слѣдователно, да не мислимъ, че прѣди да почнемъ да се молимъ, ний ще трѣбва да се замислимъ дълбоко за отношението на християнитѣ къмъ войната изобщо?

Нека вземемъ подъ внимание тѣзи два основни факта: първиятъ е, че Христосъ самъ въведе въ човѣшката мисль понятieto за „хуманностъ“ т. е. идеалътъ, че човѣшкеството е една голѣма Божия фамилия, за да подигне съзнанието на хората

къмъ този фактъ, даде ни заповѣдта за евангелизирането на свѣта. Върху тази заповѣдъ лежи цѣлото заявление, че християнската религия е общочовѣшката религия.

Втория фактъ е, че ранното християнство бѣше първото международно движение на долнитѣ слоеве срѣщу войната. До голѣма степенъ антимилитаризма на Христовитѣ послѣдователи бѣше нѣщото, което принуди римекитѣ власти да ги считатъ за „трета“ раса и като държава въ държава и слѣдователно, да имъ се противопоставятъ и да искатъ да ги унищожатъ.

Сега, при наличността на тѣзи два факта, нѣма ли християнството днесъ очебиющъ случай да се намѣси въ всеобщата борба? Не е ли истина, че причината, за дѣто християнскитѣ държави не сж вѣрни на своитѣ вѣрвания и че тѣзи вѣрвания не сж засегнали още свѣститѣ на тѣй нареченитѣ „обърнати“ християни, е защото толкова много отъ

насъ, християнитѣ, държави и личности сме безнадежно замѣсени и умърсени въ влечението за положение, богатство и величие? Ний, християнитѣ, нито можемъ, нито смѣемъ да се отдѣлимъ отъ общото човѣчество и сериозно да изповѣдаме, че сме „третата“ раса, която наистина живѣе въ вѣрата ни на всесвѣтското братство.

Ако цѣла Европа е замѣсена въ единъ общъ погромъ, то е само за туй, защото всѣка „Сила“ като слѣдва своята политика на разширочение е прилѣпила себе си или къмъ „тройния съюзъ“ или къмъ „тройното съглашение.“ Не е ли, слѣдователно, задължително за всѣки християнинъ да бѣде поне толкова дързокъ, щото да изяви своята ненаприотичностъ до толкова, щото да прѣхвърли своята лична обязаностъ отъ тази сплетена политика, която го тласка къмъ дѣла противохристиянски?

По настоящемъ война е обявена срѣщу войната отъ хора нехристияни. Тѣ сдружаватъ своитѣ сили за дръзката бездѣйностъ, твърдото равновѣсие на съзнатата цѣль, която, ако не на туй врѣме, то въ нѣкой близкъкъ день ще е въ състояние да противостои домогванията на царски династии, аристократически паразити, финансисты и други патриотари и побѣдоносно да оповѣстятъ братството на мирътъ. Ний не сме забравили, че има голѣма расова умраза между славянина и тевтонеца въ днешната война. Но тази расова умраза не е, обаче, главната причина за войната, а е просто запалката, която се из-

ползува отъ онѣзи, които желаятъ да има война, безъ народа да я иска. Да съзнае невѣжнитѣ народни маси къмъ този високъ идеалъ, ето коя трѣбва да е задачата и днешната грижа на европейската социална демокрация днесъ.

Не е ли работа на християнитѣ днесъ щото и тѣ да дадѣтъ подема на това движение на война срѣщу войната? Налага се на християнина едно освобождение отъ националнитѣ и лични интереси и едно оближение къмъ народнитѣ маси на всички страни, които иматъ тази велика надежда и идеалъ въ едно обединено човѣчество. Християнската църква е повикана да води послѣдователитѣ си къмъ тази цѣль. Но църквата като учреждение се е безнадежно компрометирала. Това е истина най-малко за държавнитѣ църкви. Не е ли длъжностъ на християнина въпрѣки църквата си да изпълни заповѣдитѣ на Христа? Възможно е, че съ подобна дѣйностъ християнитѣ ще създадатъ една нова църква не осеквѣрена и безъ петно, но що отъ това, ако тѣ по този начинъ дойдатъ по-близо до Христа?

Не е ли врѣме да си спомнимъ думитѣ на единъ непознатъ християнинъ отъ раннитѣ врѣмена, казани на Диогнети: „християнитѣ живѣятъ въ своитѣ родни градове, но като пришелци; тѣ насила изпълняватъ гражданскитѣ обязанности, и търпятъ гонения като чужденци; всѣка чужда страна за тѣхъ е родина, и всѣка родина е чужда страна.“

Нека!

(Приказка за звѣрве и звѣрчета).

Тлъстиятъ Британски Китъ, що владѣе вси-
китѣ краймория, моря и океани; стрѣвната Мо-
сковска Мечка, що се широмъ шири изъ поляр-
нитѣ земи полярни, и Парижката Маймуна, що
омайва съ ласки, моди и кокетство лекий свѣтъ, —

Се сдружили и свързали

Съ вѣрни клѣтви на любовъ;

Зжби остри затрака̀ли,

Взаимно се обѣщали

Да отидатъ заедно на ловъ.

Царствений Берлински Лъвъ, що не трѣва
нито отъ човѣкъ ни звѣръ; якиятъ Виенски
Бикъ що не срѣща въ мощъ съперникъ нийдѣ
въ ширнитѣ поля и грамадний Римски Кроко-
дилъ,¹⁾ който денонощно дебне срѣдиземнитѣ
крайбрѣжия, —

¹⁾ Слукъ се носи, че и Римски Крокодилъ, тоя сухоподенъ
звѣръ, е участвалъ въ тая кървава завѣра; но дали Китътъ му е
забъркалъ смѣтката, дали интересътъ му е различенъ клетвата, или,
най-сетѣ, той чака своя уговоренъ сигналъ, е въпросъ за сега
висащъ.

Балканци, отъ всички вѣри и народ-
ности, обединѣвайте се! „Съединението
прави силата,“ затуй балканското обе-
динение направи седмата Велика Сила
на свѣта.

Се сдружили и свързали

Съ вѣрни клѣтви на любовъ;

Зжби остри затрака̀ли,

Взаимно се обѣщали

Да отидатъ заедно на ловъ.

*
* *

Не далочъ, къмъ края или входа на из-
вѣстната Гора Европа, —

Младиятъ Софийски Песъ, алчния Букурещ-
ки Вълкъ, дивий Шкодренски Чакалъ, старата
Стамболска Хлена и Атинската Лисица, — вси-
чкитѣ звѣрчета,

Отстрана тамъ спрѣни, смаяни стояли

И въ законитѣ трѣвочно се вслушвали.

Тѣ слушали страшнитѣ закони и рикания зловѣщи;
тѣ гледали върлий Белградски Шопаръ (който не-
наситно рови изъ градини чужди и бунница раз-
ни) какъ изпитвалъ що за слабый значи ловъ.
Така Звѣрчетата, —

Всѣко прѣдъ своята дупка, тамъ стояли
И съ прѣдчувствия ужасени гледали.

— Хайде съ насъ! казала Мечката, като трѣгвала на ловъ. Хайдете, защо стоите? И при Дунавъ и при Рейнъ има дивечъ изобилень, има плячка прѣбогата.

Песѣтъ, Вълкѣтъ, Хиената, Чакалѣтъ и Лисицата, Малкиѣтъ неволни сеирджии, не знаяли що да кажатъ. Тѣ еднакво се бояли и отъ лова и ловцитѣ. За туй гледали ту жбитѣ ту ноктитѣ на Мечката; трѣперали и мълчали; трѣперали и смирено ѣ отвѣщали:

— Имашъ право. Ваше Горско Величество;
За честѣта, — сме благодарни,
Ала ний сме неутрални! . .

Мечката се начумерила. Изгледала ги под-
око; тракнала разъ два пѣти жбитѣ си; но по-
неже си имала свѣшна работа, впуснала се бър-
зо къмъ гората.

— Хайде съ насъ! казалъ имъ Бикѣтъ, ка-
то потеглилъ за ловъ. Хайдете, защо се бавите?
И при Нева, и при Сена и при Темза има ловъ
чудесенъ.

Звѣрчетата си мислили: Истина, ти си звѣръ
що мѣсо не ядешъ; ала тоя силенъ, тѣжъкъ станъ;
тия пусти рогове! Тѣй въ ума си Малкиѣтъ мис-
лили, и съ гласъ кротко му отговорили:

— Имашъ право, Ваше Полско Величество;
За честѣта — сме благодарни,
Ала ний сме неутрални! . . .

Бикѣтъ се намусилъ. Изгледалъ ги криво
криво; потропналъ съ копито, показалъ си рого-
ветѣ; но понеже си ималъ свѣшна работа, втур-
налъ се набързо къмъ гората.

Скоро отъ прочутата Гора Европа се дочу-
ло ревъ ужасенъ и свирѣиъ. Ловѣтъ адски, дъл-
го готвенъ, бѣ почналъ.

Като слушали злокобний грѣмъ и ревъ и
вой, сѣ по-силни, сѣ по-близо идеши къмъ тѣхъ,
най-досетливиятъ отъ Малкиѣтъ Звѣрове рѣкълъ
на съседитѣ си:

— Великиѣтъ Звѣрове почнаха съ него (той
посочилъ кървавия полуживъ Шопаръ) ала ни-
кой днесъ не знае съ кого ще свършатъ. Пом-
ните ли Полша? Докато се кжсатъ едни други,
малко врѣме имъ остава да се занимаватъ съ
насъ. Въместо да сме сеирджии, некъ се готвимъ
срѣщу всѣка изненада. Вѣрно, ний сме неутрал-
ни; ала за да ни зачитатъ неутралитета —

За да го осигуримъ —
Нека се обединимъ!

А Балканѣтъ и морето,
И земята, и Небето

Повториха ека:
Нека, нека, нека! . . .

Августъ, 1914, Красносело, при София.

Стоянъ Ватралски.

Програмата на христианина.

(сказка отъ Мирлоубовъ).

Почитаеми присѣтствующи,

Днесъ, както ви е извѣстно, азъ ще се поста-
рая кратко и ясно да изложя прѣдъ васъ програмата
на христианина или друго яче казано: що учи Хри-
стосъ насъ чловѣцитѣ. Знаемъ много добръ, че на
мнозина у насъ се вижда смѣшно да се говори вър-
ху христианството, тази „отживѣла врѣмето си и овѣх-
тѣла, религия, цѣлна съ басни, пословици и невъз-
можни приказки.“ Днесъ намъ ни се кѣзва, че се нуж-
даемъ отъ научни доказателства и здрави познания,
— че днесъ живота изисквалъ напѣдничави идеи
и социални промѣнения, които христианството не
само че не давало, но и ги спирало и т. н. Азъ нѣ-
ма да влизамъ въ полемика съ тѣхъ учения и нѣма
да бжда човѣка, който ще хвърли камѣтъ върху ко-
гото и да е, който искрено подѣржа каквото и да
е мѣние. Христосъ, както знаете, не осжди дори и
блудницата. Но знаете ли какво Христосъ направи?
Той най-грозно изобличи фарисейтѣ и книжнициѣтъ,
лицемѣри. Лицемѣрието е грѣхъ, толерантността е
благодѣтель. За менъ Христосъ е билъ една реал-
ностъ вече толкова години, и азъ ще се постарая да

ви покажа че туй каквото Той е извършилъ за ме-
не, ще го направи и за всѣкиго, който Го потѣренъ,
и отъ това извиратъ блага и подобрения за всѣки-
го частно а сжщо и за обществото, въ което вановѣ-
дитѣ му се прилагатъ. А това ще рече, че хри-
стианството е една практическа религия. И ако азъ
мога да ви посоча хубостѣта и практичността на
христианството, това ще бжде всичко което желая
да постигна. И наистина, нека най-първо ви обърна
вниманието върху факта че Христовото учение не е
нито метафизика нито философия, то е практика.
Ако Христосъ се бѣше задоволилъ съ своето уче-
ние да остане то едно просто академическо дѣло,
Той би билъ извършилъ само туй, което и прѣди
Него и слѣдъ Него много хора сж извършили. Къмъ
смъртѣта Си, Той щѣше да каже съ Епиктета: „ста-
ята се напълни съ димъ и азъ я напушамъ!“ Той
щѣше да е великъ чловѣкъ и нѣмаше да мрѣ слѣдъ
кървавъ потъ на Голгота, а спокойно като Сократа
щѣше да дочака края на живота си. Обаче Христосъ
искаше да види това което е донесълъ на свѣта,
заповѣдитѣ Божии, въ изпълнение. Той искаше Цар-
ството Божие да дойде и на земята и за Него нау-

ката, учението му, бѣ животъ. Той искаше дѣла и самъ ги върши. Именно въ тая практическостъ, дѣйността, на Христовото учение, грандиозно въ обема си и съвършено въ замисълта си, се състои грамадната разлика между обикновенитѣ смъртни и Сина Божии. За Христа бѣше ясно, че ако въ свѣта има нещастие, значи че има и неправда и че истинския пътъ къмъ прѣмахването имъ е само чрѣзъ дѣла подобащи на таквизъ, каквито Богъ иска. И неговия животъ и учение сж именно насочени само да покажатъ какво Богъ иска хората да вършатъ за да дойде Царството Божие на земята и свѣта да бжде спасенъ, — спасенъ за добъръ животъ. Посочването имено на по-важнитѣ и общи наредби които Богъ заповѣда да изпълняваме е моята цѣль днесъ.

Не ще и съмнѣние, че Христовото учение въ основата си, почива върху фактътъ че на земята има неправда. Самъ Христосъ постоянно приповтаряше, че не дойде да повика праведнитѣ но грѣшнитѣ на покаяние. Че Той дойде не за здравитѣ но за болнитѣ, не за охолнитѣ, но за страдающитѣ. И слѣдователно, ясно е че за да се схване практическата важностъ на Христовото учение непрѣменно ний ще трѣбва да схванемъ ясно и самитѣ тѣзи неправди които ни разядатъ, това нѣщо което тика свѣта къмъ незадоволство и враждебност и слѣдователно е било винаги и днесъ е главния факторъ за горчевинитѣ, злочастията и немощта на човѣшкия родъ, а това е грѣхътъ. А кой ще откаже че днесъ нѣма мѣсто за борба съ грѣхътъ? Нима днесъ не чуваме оратори въ публични събрания, списатели въ списания, книги и вѣстници, и дори цѣли партии, каквито сж социалистическата и радикална, да призоваватъ народа, цѣлия народъ, мъже и жени, да се стрѣне и да се отърси отъ перигитѣ на грѣхътъ, засѣдналъ тѣй нагло и смѣло въ водителитѣ ни, че дори и народното ни събрание, прѣдставителитѣ на народа, не сж въ състояние да го засѣгнатъ, а камо ли да го пропхадятъ! Моего искрено убѣждение е, че причината за съществуването на грѣхътъ, се крие не малко, ако не исклучително въ човѣшкото невѣжество, въ незнанието на широкитѣ маси нѣщо за естеството на грѣховетѣ, които ни душатъ, и нѣщо за начинитѣ, чрѣзъ които тѣ могатъ да се прогонятъ. И слѣдователно, ако азъ мога само да подигна едно по ясно съзнание за нашата отговорностъ спрѣмо обществото, спрѣмо неговото бѣдствено положение, защото е въ грѣхъ, и да ви поясня тѣзи грѣхове, азъ и на това ще бжда благодаренъ, защото тогава знанието ще стане сила за прѣмахването имъ. Но само това не е достатъчно, а трѣбва да се покаже че има и начинъ за прѣмахването на грѣхътъ, и само тогава обществото ще има ясно съзнание за силата си въ борбата съ него, и ще почне ефикасно тази борба. А Христосъ вече двѣ хиляди години отъ какъ ни е далъ тѣзи начини за избавление отъ грѣхъ, но ний не се подчинихме на тѣхъ. И моята главна цѣль ще е да ви покажа тѣзи учения за избавата отъ грѣхътъ.

Явили сж се хора, които не обичатъ тази дума грѣхъ, защото мерилела на отживѣлата вече вѣрмето си религия. Нѣмамъ вѣрме, че и намерение нѣмамъ да защищавамъ думи и понятия, за менъ, терминологията ще е отъ незабѣлзана важностъ, защото азъ ще дамъ внимание само на същността която думитѣ означаватъ. Хората, които не употре-

баватъ думата грѣхъ, употребяватъ думитѣ: Зло, накрѣпѣние на интереса, кражба, лъжа, грабителство, експлоатация и пр. пр. Нѣмамъ нищо противъ това, защото точно тѣзи нѣща азъ подразбирамъ подъ думата грѣхъ и туй ще стане ясно ей сега като ви опиша грѣхътъ който ни разяда. Точно тѣзи сж и нѣщата които Христосъ наричаше грѣхъ, и Той противъ тѣхъ се бори. Срѣщу това царство на свѣта и Сатаната, Той противопостави Своего небесно царство на любовь и милость и правда. И до тогавъ до когато грѣхътъ е една дѣйствителностъ съ насъ, до тогавъ работата на християнина ще се състои въ борба съ него. Имено въ факта че грѣхътъ съществуваше се намира и е основата за християнска дѣйностъ.

Грѣховното състояние на човѣка днесъ можемъ да подраздѣлимъ за улѣнение при разглеждането му, въ двѣ главни части. 1-во грѣхътъ, който разяда личността и 2-ро грѣхътъ на обществото. Къмъ грѣховетѣ на личността ще паднатъ онѣзи които засѣгатъ доброволното подчинение на когото и да е подъ извѣстна вѣдна за самия него влиния; а подъ грѣховетѣ на обществото ще влѣзатъ всички онѣзи линии, които единъ или много човѣци нанасятъ на други човѣци, само и само за да могатъ да задоволятъ своитѣ си желания. Но това подраздѣление е техническо и азъ изобщо ще се старая да избѣгвамъ тънката тѣхника на човѣшката мисль, въ подобни популярни сказки. Но нека обърна вниманието върху факта, че и самия животъ не допуска тѣхнически разцѣпления, които въ края на краищата ще ни накаратъ да мислимъ, както много хора правятъ, че единъ човѣкъ може да оврѣди себе си, като мисли че съ това никому другиму зло не нанася. Вий и азъ сме ги чували тѣзи хора да казватъ: „Е, като пуша, пия, или правя други тайни грѣхове, то тебъ какво ти влиза въ работата? Азъ себе си поврѣждамъ, ако поврѣждамъ нѣкого и не искамъ никой да ми се мѣси въ работата.“ Знайте ли че по-голъмо заблуждение отъ това не може да има и че това заблуждение е единъ грѣхъ съ али послѣдствия за човѣчеството, каквито рѣдко други грѣхове докарватъ!

Колко майки и бащи сж плакали горчиво надъ своитѣ синове и дѣщери, защото тѣхнитѣ дѣца сж били именно съ обѣждането че никому не влиза въ смѣтката какво тѣ правятъ съ себе си, слѣдователно не сж си учили уроцитѣ, или сж прѣнебрѣгвали здравето си.

Колко жени и дѣца сж срѣщали проклетията на живота мрачни и незадовани, защото бащата не вижда че съ пианството и тютюня си, той не разсипва само своя джебъ и здравие, а и благоденствието на своитѣ си?

Колко работници страдатъ ежедневно, защото господаря, като си понаправи кефа, и като развали здравieto си или състоянието си, ги изхвърля на улицата, като по този начинъ се намаляватъ случаитѣ за работа, а работницитѣ ставатъ повече! Голѣмо заблуждение е, голѣмъ грѣхъ е да мислимъ и за минута че нашитѣ дѣла сж само наши и не засѣгатъ другитѣ. Ний сме свързани съ обществото по единъ най-чувствителенъ начинъ, и всѣко наше дѣло оказва и съотвѣтното влияние върху нѣкого другиго. Ний сме като частитѣ на едно тѣло, и както кой и да е прѣстъ отъ нашата ръка не може да каже че не уврѣжда тѣлото, каквото и да прави съ

себе си, така и отдаления човѣкъ пѣма право да казва че той не увѣжда другитѣ когато грѣши. Но човѣка е словѣсно същество, и често мисли, че като каже нѣщо съ думи, то е фактъ. Често ний се заблуждаваме въ теоритѣ си и мислимъ че сме прави, и затваряме очитѣ си и ушитѣ си къмъ доброто, обаче заблуждението съ това не се поправя, а още повече се затвърдява, и положението на човѣчествово чрѣзъ това се още повече огрозява. По това заблуждение може да вземе и друга форма, именно тогавъ, когато ний вършимъ зло и го знаемъ че е таквостъ, но това зло него вършимъ върху себе си, или повидимому върху нѣкой другъ човѣкъ, но изглежда че го вършимъ върху нѣкоя работа или учреждение отъ общественъ характеръ. Тѣй напри- мѣръ, може бирникътъ или кой и да е финансовъ чиновникъ или държавенъ прѣдприемачъ да мисли, че като закачи отъ държавата нѣкой и другъ левъ, че и повече, то това не увѣжда никого, а само държавата. Ами той защо да не увѣди тази държавна, която ограбва чрѣзъ прѣки и косвени данъци най-бѣдното население, което нѣма нѣщо свое а само дѣлѣ си ржѣтъ, чрѣзъ които ходи да обира кждѣ какво намѣри, за да напълни вѣчно несигурния си стомахъ! И недѣйте мисли че азъ тукъ ви говоря за нѣща които сж вѣтърничави, и нѣматъ значение за насъ. Нима вий не знаете че въ България една голѣма частъ около бюджета, по единъ или другъ начинъ, не отива въ бюджета? Нима днесъ не сѣдятъ министри за завлечени милиони, и нима сѣдятъ кметове и бирници, и лѣсничей и пр. пр. които обиратъ съ трудъ спечеленитѣ пари на своитѣ съграждани, на които тѣ сж повикани да служатъ! Ами че защо да криемъ кражбата не само на пари, но и на държавно врѣме и усѣхъ, които всѣкидневно ставатъ отъ учителя, когато не си изпълня съвѣстно дългътъ, отъ чиновника, който господарничу надъ тѣхъ които идатъ да имъ се услужа, било то въ банката, на пощата или кждѣ и да е! Нима прѣдѣдателитѣ на комиситѣ за настаняване на бѣжанцитѣ не сж подъ давлението на своитѣ 50 лева на денъ за да не бързатъ съ привършването на работата! Нима прѣвъ войната никакви пари не бѣха просто взети отъ държавната хазна отъ артелчицитѣ до много повисоко стоящи офицери, само защото тѣзи пари сж държавни а не частни!

Грозна заблуда е наистина да мисли човѣкъ че личнитѣ му грѣхове, въ кой и да е случай сж съ влияние само върху него. Чий пари бѣха грабенитѣ държавни пари, ако не на народа!

Грозни сж тѣзи двѣ само заблуждения, обаче тѣ не сж всичкитѣ ни заблуждения. Ний самитѣ стоимъ бездѣйствени и не интересуваме не само спрѣмо тѣзи двѣ отговорности на личността къмъ обществото, но нашитѣ заблуждения сж още по-скверни и немилоствив, когато викинемъ въ производственото устройство на нашитѣ общества и тамъ видимъ какъ заради голѣмата печалба на нѣкой само човѣкъ-чорбаджии, хиляди и хиляди други сжщо човѣци като тѣхъ, тѣнятъ въ мизерия, мракъ и отчаяние. Едно положение, което създава не малкъ процентъ отъ прѣстѣпленията, пиянството развратътъ и неврѣжеството на нашето врѣме. А кой отъ васъ ще ми каже, че развратътъ, пиянството и неврѣжеството сж неразвити още въ насъ?

Ний, умни и мадри човѣци, гледаме всичко

това всѣкидневно да се върши прѣдъ насъ, и бездѣйствуваме, не се и даже интересуваме да разберемъ защо и какъ ставатъ тѣзи прѣстѣпления! И това не е ли плодъ отъ заблужденията отъ една страна на широкитѣ маси, че или чорбаджитѣ иматъ право така да вършатъ, защото Богъ и Царя тѣй сж го отрѣдили, или пъкъ ако знаятъ правото, то тѣ мислятъ че сж безсилини да оправятъ положението? Това положение прилича на нѣкоя жена, чийто пиянъ мжжъ е разхвърлялъ всичко изъ къщи, билъ е нея и дѣцата, и тя въ отчаянието си рѣшава че къщата вече не може да се почисти и тѣй тя я оставя вѣчно мръсна. Когато отъ друга страна пъкъ пияния мжжъ, като пѣрѣвѣе, намѣсто да признае грѣшката си и да помогне на семейната си да се поправи положението, той взема че и тогавъ пакъ бие всички наредъ отъ ядъ че работитѣ не върватъ въ редъ. Тази е другата страна на това заблуждение. Защото хората—господари, като виждатъ че съ своя несконпосанъ и врѣденъ животъ рушатъ благоденствието на цѣли общества, тѣ не се вглѣждатъ добръ въ положението та да признаватъ своята вина, но точно обратното, намаляватъ заплатитѣ, и пѣдятъ работницитѣ, като че ли тѣ сж виновницитѣ на злото положение, а не самитѣ тѣхъ господари — водители и учители, и тѣхнитѣ другари съ които прѣкараха и прѣкарватъ вакананитѣ оргии. А това е то изцѣло слѣдствие на заблуждението, че само другитѣ ни причиняватъ врѣда, а ний на тѣхъ не причиняваме. Като че ли ний не сме едно съ тѣхъ.

Туй заблуждение именно, че личността е отдалена отъ обществото по единъ абсолютенъ начинъ, докара и тѣсногрудството въ християнската църква и тѣй я спрѣ въ развитието ѝ, като я отклони отъ правия пътъ Христовъ толкова много, че и днесъ още християнина ходи въ църква, чете си молитвитѣ и върши своитѣ духовни обязанности, като една проста формалностъ чрѣзъ която пѣрва че ще се спаси, а забравя основата на християнството, която се крие въ заповѣдта: люби ближния си както себе си. Споредъ моитѣ убѣждения, човѣкъ дори и живота си да положи, пакъ ще бѣде доволенъ възнаграденъ духовно само да развива тѣзи заблуждения.

Върху всички тѣзи нѣща, обаче, азъ все ще се спра по-надълго въ бѣдашитѣ сказки, и за това ще оставя за други пътъ по-наташното обяснение на този тѣсенъ индивидуализмъ, който проясжда най-дълбоко общественния ни строй. Моето намѣрение днесъ е само да зачекпа по важнитѣ проблеми, които засѣгатъ човѣка и които ще трѣбва да бѣдатъ взети подъ внимание отъ всѣки човѣкъ, който търси подобрене на земята и животъ на небото; на всѣки който е искренъ, когато изговаря онази частъ на Христовата молитва, въ която се казва: „да бѣде волята Ти, както на небото, така и на земята.“

И тѣй вий виждате че още въ самото подразделение на грѣховетѣ ни въ частни и обществени, ний сме направили единъ грѣхъ, като сме допуснали грозното заблуждение, че ний можемъ да грѣшимъ безогледно за послѣдствията на нашитѣ грѣхове върху другитѣ около насъ. Това християнина не може да поддържа, защото любовта му къмъ ближния го принуждава да не прави нищо чрѣзъ което ще ги увѣди, за християнина обществото е едно съ него и само като членъ на нѣкакво общество Богъ при-

цѣпява дѣлата му. Казва се: „Каквото сте сторили на единъ отъ тѣзи малкитѣ, на Мене сте го сторили.“ Богъ не ни призовава къмъ обряди и задължения къмъ Себе Си по никакъвъ други начинъ освѣнъ посрѣдствомъ доброто което можемъ да направимъ на хората. Дори и молитвата и въспоминанието при Господнята вечеря, намиратъ своето значение за спасението на християнина, само като срѣдства чрѣзъ които той благодари на Бога за благодатта Му и чрѣхъ които той черпи сила за нова и по-мощна борба съ злото на свѣта. Цѣлия християнски моралъ, както знайте, почива върху заповѣдта която гласи: „Да възлюбишъ Господа Бова Твоего съ всичкото си сърдце, съ всички си умъ и съ цѣлата си душа,“ — защото, прибавя Христосъ: „Ако Ме любите ще опазите Моиѣ заповѣди,“ но ядката на Неговитѣ заповѣди се намира въ втората частъ на недовършената по-горѣ заповѣдъ, именно: „Да любишъ ближния си както себе си.“ А кой е нашия ближень, и за кого работи Христосъ, това ще видимъ въ друго врѣме, когато по-обстойно ще посоча че хората които се нуждаятъ сж нашитѣ близни. Когато ще изпжкна по-ясно, че любовта къмъ ближния ни призовава да бждемъ брати помежду си подъ владичество на небесния си Баща, и това не въ нѣкаква си утопична, ефимерна смисълъ, но въ дѣйствителенъ и конкретенъ животъ.

Но освѣнъ този грѣхъ на заблуждението, който сжествува въ толкова разнообразни форми, близко до него е и грѣхътъ нареченъ невѣжество. Фактъ е че обществото днесъ се е дизентересирало къмъ знанието, и всѣкой води борба за съхранение, безогледно отъ какво мислятъ и вършатъ другитѣ. Но злото не се състои само въ това. То е още по-лошо, защото обществото изцѣло като че ли се е отказало отъ науката, и всѣки наученъ човѣкъ билъ той литераторъ или ораторъ, ще ви се оплачи, че въ българия пѣма интересующа се публика, съ което иска да каже, че тя не е достатъчна. Идете въ градъ отъ 10,000 човѣка. Вземете най-солидната модерна книга, напр. нѣкои отъ изданията на самообразование, и колко екземпляра мислите че ще продадете? Опитайте и вижте дали ще си покриете разноските по тази благородна работа. Или вземете и изучете нѣкой належащъ въпросъ, важенъ и рѣшающъ за обществото, напр. този за общинско самоуправление и идете въ сжщия градъ. Обявете съ голѣми, па ако щете и червени афиши сказката. И колко хора мислите ще дойдатъ? Азъ пѣма да ви отговарямъ. Вий сами идете на такива сказки и ще видите. Ами само това ли е злото? Нима въ училищата, които сж ужъ разсадницитѣ на просвѣтата, нима и отъ тѣхъ ний не сме се дизентересирали? Колко родители сж посѣтили училищата да видятъ какво става съ дѣцата имъ? Колко хора сж се заинтересували отъ учителитѣ на своитѣ дѣца, та да се опознаятъ и да си поприказватъ нарочно по този въпросъ? Ами колко хора дигатъ прѣстъ противъ дори явно разкапалия попъ или учителъ, или адвокатъ, сждия и какъвъ и да е чиновникъ, търговецъ и пр. и да поучатъ дѣцата си да се отвързаватъ отъ злото?

Тукъ, както ще забѣлѣжите, азъ нито изпжквамъ въпроса въ цѣлата му грозота, а още по-малко е днесъ моя цѣлъ да ви указвамъ причинитѣ за тѣзи лоши състояния. Азъ само желая днесъ да ви

обърна вниманието върху по-важнитѣ грѣхове съ които християнина, че и всѣки добъръ човѣкъ, трѣбва да се справи, като съ това и обозначавамъ по-важнитѣ прѣдмети, които ще развия по обстойно за въ бѣдаще. Азъ днесъ ви давамъ платформата на Христа а не пояснението ѝ.

Но заблуждението и невѣжеството сж така да кажемъ интелектуални грѣхове, обаче какво да кажемъ за нашитѣ социални грѣхове, каквито сж мизерията, милитаризма; пиянството, кражбата, лѣжката; проституцията и др. Или това сж празни думи и не заслужаватъ нашето внимание? Кой ще откаже че днесъ вече не се е минало врѣмето, въ което сиромашията прѣстава да е добродетель, а е едно гибелно зло, изходяще отъ несправедливата уредба на обществото въ което живѣемъ! Днесъ сиромашията е най-злия бичъ на човѣчеството. Тя отравя сѣмейното щастие на човѣцитѣ, като не дава нужднитѣ срѣдства на фамилиитѣ, а тика майкитѣ на дѣцата къмъ работа, бащитѣ къмъ пиянство, плаши нежененитѣ отъ брака, създава проституцията, крѣпи невѣжеството, заблуждението и милитаризма, тика хората къмъ грабежи, убийства, продажничество, подтисничество, лицемѣрие, и какво не. Съ една дума сиромашията е една основна злина, и е най-мощното оръжие на дявола, чрѣзъ което той влита човѣка въ мрѣжата си и прѣчи на дохожданието на царството Божие на земята. Още по-грозна отъ сиромашията е нейното чадо мизерията, която не само ограбва човѣка отъ тѣлесни, умствени и духовни блага, но въ нейнитѣ рѣцѣ, човѣкъ е вече лишень и отъ самия си животъ, който свършва въ гладна смъртъ, съ неопикуема агония въ мрѣсотия, болѣстъ и мракъ!

А това всичко не става ли въ присѣствието на хора, които пѣкъ иматъ много повече отъ колкото имъ е нужно да приживѣятъ честито и доволно? Чийто пари въ повечето случаи ги, както сиромашията сиромаша, тика къмъ развратъ, пиянство, изродяване и безчовѣчие? Има, напр. единъ американски богаташъ, който може съ приходитѣ си да прѣхранва по 15,000 сѣмейства! Моля ви се, този човѣкъ струва ли половинъ милионъ човѣци та да има право на подобенъ приходъ! Думата на бѣдния Лаваръ бѣше ли по ничтожна отъ оная на човѣкътъ чийто окружки ядѣше? Вършатъ ли тѣзи богаташи работата на 150,000 бащи, че да бждатъ така щедро наградени? Не, разбира се не! Богъ е далъ на чадата си доволно материални срѣдства, щото ако тѣ живѣеха и сподѣлиха братски помежду си приходитѣ отъ тѣхъ при себеотрицателенъ и себеотверженъ трудъ, за всѣкиго щѣше да има прѣдоволно и за живѣене, и за образование, и за въпитание, и за веселие и за почивка и за всичко. (Законна на любовта отрича правото на собствеността която дава на едни чрѣзъ законно основание прѣстъжна разточителност а други оставя въ гибелна мизерия. Свое може да нарѣче човѣкъ само своя трудъ когото дава на човѣка само толкова колкото му е нужно, а не и повече. Капитализма, слѣдователно прѣдъ християнския законъ на любовта е голѣма злина, която води къмъ сиромашия, ненавистъ, класова борба, огнетение, робство, неравноправност, продажност, лицемѣрие и пр. пр. Капитализма слѣдователно е основанъ върху противното на любовта, т. е. на насилието.) Намъ ни е чудно

че днесъ още има хора които смотрятъ себе си за просвѣтени, ако щете и за християни, а не чувствуватъ себе си съзучастници въ това възмутително зло, а още повече, тѣ нито се черватъ при факта че и тѣ употребяватъ насилие надъ бѣдния и неоправдания. Производителната собственостъ е днесъ признана на господство отъ богатия надъ бѣдния, вслѣдствие на което работникътъ работи не за себе си и не по свое желание, а по прищевката на празни и живущи въ роскошъ хора. Не подбива ли тѣ законна на любовта въ всѣко направление и не застави ли притежателя ѝ да прави зло на ближния си? Не напразно казва Жанъ Жакъ Русо че грѣхътъ дойде на свѣта когато първия човѣкъ заграби едно парче земя и рече туй е мое. Днесъ това зло се усъвършенствува до тамъ че ний можемъ вече да оцѣнимъ живота на всѣкого въ цифри и левове. А какво казва Христосъ! Човѣкътъ който нѣмаше кждѣ глава да оделони, Богътъ Когото, всички християни вѣрваме, казва, — Какво ще спечели човѣкъ ако придобие цѣлия свѣтъ а ошети душата си? Истина истинна ви казвамъ, по лѣсно е за камила да мине прѣзъ иглени уши отъ колкото богатия да влѣзе въ царството небесно. Не събирайте богатства на земята, но събирайте богатства за небото, кждѣто нито злоецъ ги разяда нито ржжда ги разваля.

Нека сега изслѣдваме и пиянството. Хората пиятъ най-вече отъ слѣднитѣ причини: първо по подражание и второ отъ скръбъ или отъ радостъ. Човѣкътъ който пие по подражание влиза въ тозъ порокъ незабѣлъзано, безсвѣдливо и еднѣжъ хванатъ въ примката му, който вече може да го избави освѣтъ Учителътъ отъ кръста на Голгота, Който го учи да не прави нищо което е вѣдно и което служи за съблазнъ? Човѣкътъ който пие отъ скръбъ, той се опива съзнателно за да забрави своитѣ мѣки, болки, теглила и онеправдание. Най-вече въ това положение испадатъ сиромаситѣ, които като не виждатъ края на тѣхнитѣ теглила напиватъ се за да забравятъ сиромашията си. Богатитѣ пъкъ пиятъ за да увеличатъ насладитѣ си. И какво казва на тѣхъ Христосъ? Той казва: вий вървите по пътъ на гибельта, защото чрѣзъ пиянството вий убивате и безъ това слабата искра отъ съзнание за човѣшкото си достойнство и онеправдаване своитѣ близки, като прахосвате поминака и срдѣгвата имъ които съ право принадлежатъ на тѣхъ. Казва Той, елате при Мене вий които се трудите и сте обременени и Азъ ще ви успокоя. Вземете Моето нго връзъ васъ, защото Моето брѣме е леко и Азъ съмъ благъ на сърдце. Не прави зло, това е основното учение на Христа, и до тогавъ до като има злини на свѣта ученieto на християнската любовъ ще бѣде основния камѣкъ върху който ще се гради всѣка права теория и дѣло.

Но какво да кажемъ за насилието? Не е ли истина че днесъ, като почнемъ отъ държавното централно управление, че дори до сеченето на дърва въ селската курия, че всѣко законоположение се обосновава на насилието, а не на правдата а камоли на любовта? Не сме ли обвързани ний отъ закони направени отъ кръвъ и желѣзо, които намиратъ висшето си проявление въ милитаризма и войнитѣ? Не убий, казва Христосъ. Но не само това, а Той казва и повече, именно, побѣждавайте злото чрѣзъ доброто. Ако човѣкъ те удари отъ едната страна, обърни другата; ако те изнасили да идешъ съ него

единъ километръ или два. И ако всички човѣцитѣ тѣй би се отрѣкли отъ насилието, то кой ще насилнишествува? Не пѣрху насилието ли днесъ почитватъ всичкитѣ наши обществени педжви? Не чрѣзъ насилие ли днесъ господаритѣ на свѣта сж обвързали поданицитѣ си съ бремена тежки и трудни за носене и сж ги стоварили на плѣщитѣ имъ, а тѣ не рачатъ и съ прѣстъ да ги повдигнатъ?

Вѣрху насилието сжщо е съграденъ милитаризма който включва войната, която пъкъ значи кървавото насилие надъ по-слабия отъ по-силния, а това Христосъ изрично забранява, както съ общия законъ на непротивиението на злото, тѣй и съ частния, не убий. И нима това зло е естивно на народитѣ? Всѣкой знае, това че както пиянството тѣй и милитаризма погрѣбватъ годишно суми по-големии отъ колкото сумитѣ израсходвани за съестни продукти на всички бѣдняци по цѣлия свѣтъ и прѣмахването само на тѣзъ злини не ще ли е благословение за човѣчеството? И ако Христосъ може да допринесе нѣщо за прѣмахването на тѣзи злини, ще кажемъ ли че християнството е безъ практическо значение? Не Англия ли израсходва по 250 хиляди лева за всѣки убитъ боецъ въ Южно-Африканската си война? Ами ако такава сума се израсходва за живота, а не за смъртъта на човѣцитѣ, то колко далечъ ще остане рая отъ насъ? България за 40 години не е ли поднесла въ жертва на Бога на войната толкова, колкото цѣлата ѝ обработваема поврхностъ струва, като не смѣтаме човѣческитѣ жертви, които сж неискушими? Не за военни ли цѣли днесъ половината отъ огромнитѣ бюджети на държавитѣ отиватъ, когато пъкъ прѣзъ тазъ блѣскава всеобща война всѣкидневнитѣ разходи сж толкова голѣми, че за всѣки квадратенъ метръ на България се падатъ по два и половина лева, което значи че баща ми, който има 400 квадрат. метра дворъ, би получавалъ точно 1,000 (хиляда) лева на день, а за година 365,000 лева! Ами за чудене ли е да се каже че ако войната продължава цѣла година, че жертвитѣ отъ нея ще се равняватъ на цѣлото годно мжжко население на цѣлия Балкански полуостровъ? Плахо става на чопѣка като мисли само за тѣзи ужаси, ами неще ли се засерамимъ поне до толкова, щото да се не наричаме християнски държави като правимъ такитѣ нѣща?

Но що да кажемъ за нашитѣ сждебни закони. Нима и съ тѣхъ не се извършва прѣстѣпление? Не сжди за да не бждемъ сжденъ, казва Христосъ, съ каквато мѣрка мѣришъ, сж такъва ще ти се вѣзмѣри, прави туй което искашъ да ти правятъ.

А какво е това право, което закона иска и поддържа съ насилие? Явно е, то не е Христовото учение защото на злото съ зло ли трѣбва да отврѣщаме, казва Христосъ? Не! Законитѣ човѣшки само прѣсѣдватъ извѣстни форми прѣстѣпления и човѣкъ въ днешния свѣтъ може да бжде най-големия грабителъ, блудникъ, истезателъ и пакъ да минава за почитенъ човѣкъ прѣдъ закона. Това право ли е? Ще кажемъ ли че Христосъ е кривъ когато се бори съ тѣзъ нѣща, или ще приемемъ Него, а ще отхвърлимъ всѣко зло!

Ами какво да кажемъ и за самата държава която поддържа разни прѣстѣпни закони, като крѣпи тѣхъ и себе си чрѣзъ насилие? Нима въ държавата ни нѣма прѣстѣпление, когато тя изисква отъ

настъ нѣща изрично забранени отъ Христа и които сѣ явно зли? Напримѣръ, държавата изисква отъ настъ клетви, което е запретиено отъ Христа. Държавата изисква отъ настъ данѣци за поддръжката на една ненуждна машина отъ царската властъ до послѣдния стражаръ, която е основана чрѣзъ кръвъ и употребява насилие? Държавата поддържа и употребява войска въ която се учимъ най-старателно какъ да убиемъ брата си!

Държавата е господство, а Христосъ учи че всѣки човѣкъ е господаръ само за себе си прѣдъ Бога, когато пъкъ ако нѣкой иска да бѣде пръвъ измежду хората, то той трѣбва да имъ е послѣдентъ слуга.

И нѣма защо да говори за други злини отъ общественъ характеръ. Тѣ сѣ въ Евангелието и Христосъ ще ги открие на всѣкиго който първомъ потърси царството небесно и правдата негова.

Азъ само бѣгъло ви посочихъ по-важнитѣ злини, които днесъ разядатъ настъ цивилизованиѣ ужъ народи на земното кълбо, като оставихъ незачекнати оиѣзи ясно разбрани отъ всѣкиго заповѣди, каквито сѣ заповѣдитѣ: Не лъжи не кради и не прѣлюбоудѣйствувай. Нима все трѣбва да стоимъ съ скръстени рѣцѣ и да чакаме смъртта да ни отгърве отъ този черенъ свѣтъ, кѣдѣто отъ мжки и неволи, не можемъ да си отдѣхнемъ спокойно? Не! идете по всичкия свѣтъ и проповѣдайте избавление на човѣцитѣ отъ тѣхнитѣ грѣхове, казва Христосъ. Дългъ се налага на всѣки единъ съвѣстенъ човѣкъ да проучи злото и да заведе борба съ него, първомъ като самъ притежава сърдце чисто и духъ правъ и тогазъ да помогне и на другитѣ да направятъ сѣщото. Както Калинъ не можа да се отрече отъ брата си, тъй и ний не можемъ.

Основното стрѣмление на Христа е да създаде добри хора. И кой ще докаже, че хората сѣ добри, то умѣтъ ще бѣде лошъ? Днесъ живота е лошъ, защото и ний хората сме таквитъ. Станете добри, казва Христосъ, и всичко друго ще ви се даде. Очистете сърдцата си, защото ако изворѣтъ е мръсенъ, защо очаквате водата му да е чиста? Ако човѣкъ е покваренъ, какъ можете да очаквате дѣлата му да бѣдатъ добри? Фарисей слѣпи! очистете първомъ отвѣтрѣ чашата и външното ѣ ще бѣде чисто. А вий замазвате отвѣнъ гробищата съ варосани дувари, а вътрѣ е гнилоостъ, смрадъ и мръсотия. Отвѣрнете се, отвѣрнете се отъ злото и елате при Бога, казва пророка, защото какво иска отъ тебе Господъ Богъ твой освѣнъ да правишъ праведното, да обичашъ милостъ и да ходишъ смирено съ Бога? Християнина трѣбва на всѣка цѣна да бѣде добъръ. Той не е извиканъ да бѣде лошъ по причина, че свѣта е лошъ. Християнина е всѣ-

кога въ борба съ свѣта. Той е солта на земята, той е видѣлина, която свѣти, и квасъ на човѣшкото благо. Працамъ ви, казва Христосъ, между вълци и грабители — обаче Той сѣщо и прибавя, но дерзайте малко стадо, защото Азъ побѣдихъ свѣта. Християнина трѣбва на всѣка цѣна да бѣде добъръ, и да не прѣстѣжня Христовитѣ заповѣди. Защото всѣко прѣстѣпление е резултатъ отъ факта, че хората не сѣ послушни на гласѣтъ Божий, който казва: Не убий, не кради, не прѣлюбоудѣйствувай, не лъжи, не бѣди лихоимецъ, не се гордѣи и пр. ир. и сѣ прѣстѣпни Законѣтъ който казва: „Люби ближния си както себе си.“ А неизпълнението на този законъ е родило всѣко мирово зло и е направило нашия свѣтъ да заприлича на Долина на Скрѣбта. Това неизпълнение е обеснало човѣчеството съ най-жалостни и безчеловѣчни явления, всрѣдъ туй, което Богъ е създадалъ да бѣде чисто и щастливо. И то е което вслѣдствие на това непочитане на Божиитѣ заповѣди, че днесъ имаме: Сиромашия, Пиянство, Невѣжество и Милитаризмъ. А колко лесно може да се избѣгне това, ако ний само речемъ да послушаме Христовитѣ заповѣди!

Почитаеми приежтветуюющъ,

Нима едно учение, което заприличава покварата, душевна и тѣлесна, което отхвърля гнета и изобличава несправедливостта и изрично заповѣдва само това, което е честно, което е по-реално, което е благородно и възвишено, — нима подобно учение днесъ не е на своето мѣсто? Не заслужава ли то подкрѣпата на всѣки прекренъ човѣкъ и не е ли за удобрѣние и приемане отъ съвѣстни и мѣдри хора? То е! Христосъ днесъ дава свѣтлина, която ако я позволимъ да освѣти свѣта, нашиѣ частни и обществени грѣхове ще заприличатъ на миражитѣ на тъмнината, които сѣ ни цѣла нощъ плашили по нашия пътъ, обаче, които сѣ изгрѣвѣтъ на слънцето изчезватъ, а оставатъ само скали, дървета и храсталаци на които да се любоваме. Колко много хора днесъ се тюхкатъ надъ покварния животъ, който прѣживяваме: тѣ нѣматъ миръ поради грознитѣ мисли които ги смущаватъ за бѣдащето на тѣхнитѣ дѣца; тѣ не виждатъ нищо за успокоение на собствената си съвѣсть; тѣ сѣ въ отчаяние и казватъ: „развали се свѣта.“ Но азъ днесъ ви прѣдставямъ благия Пастиръ отъ Назаретъ, Който любезно стои до всѣки единъ отъ настъ и ни капи. Той казва:—Дойдете при Мене, всици що се трудите и сте обременени и Азъ ще ви успокоя; Вземете Моето иго на себе си и научете се отъ Мене; защото съмъ кроткъ и смиренъ на сърдце, — и ще намѣрите спокойствие на душиѣ си, защото Моето иго е благо и Моето брѣме е леко.

„Хасковската Евангелска Църква.“

На тази тема г-нъ М. Н. Поповъ, библейски агентъ, е писалъ статия въ в. „Зорница“, като се е постаралъ да даде въ нѣколко реда историята на горѣказаната църква. Това той не прави за пръвъ пътъ. Ний сме чели въ сѣщия вѣстникъ отъ сѣщото лице кратки бѣлѣжки за живота и на други евангелски църкви. И безъ съмнѣние, подобни описания сѣ интересни, най-малко за самитѣ евангели-

сти. Обаче, има нѣкои нѣща изказани въ прѣдметната статия, които особено обръщатъ вниманието ни и върху които чувстваме неотклонна длъжностъ да кажемъ думата си, толкова повече, че сме свързани съ въпросната църква.

На първо мѣсто, „истината“ която г. Поповъ чулъ отъ нѣкой си селски копъ относительно живота на Хасковската Евангелска църква, е „истина“,

която може да се каже за коя да е друга евангелска църква въ България. Нѣщо повече, ако споредъ него „нарастването на Хасковската евангелска църква е вървѣло и върви твърдѣ мудро,“ то има други църкви, които, не само че никакъ не сж нарастнали, а съвѣмъ сж отпаднали. И това непорастване или отпадане си има своитѣ дълбоки причини, върху които бихме могли много да говоримъ, но не е тукъ мѣстото, нито е сега врѣмето.

Не можемъ, обаче, мѣлкомъ да мнѣмъ слѣдующето негово изявление: „Справедливо е да кажа, че нѣколко отъ първитѣ Хасковски евангелисти, както е случая и на други мѣста, сами сж прѣдизвиквали гоненията съ своитѣ прѣдизвикателства и нападки противъ напуснатото отъ тѣхъ православие.“ Това е, г-нѣ Поповѣ, несправедливо казано. Гоненията за христианинѣ не сж необикновени. Ние трѣбва да ги очакваме всеѣки часъ. И колкото по-искрени и по-устърдни христиани сме, толкова повече ще ни гонятъ и прѣслѣдватъ. Това е самата история. Сжщото бѣше съ Христа, и съ Неговитѣ апостоли, и съ раннитѣ христиани. „Ако стопанинѣтъ на домоѣтъ нарекоха Веедзевулъ, колко повече домашнитѣ неговини!“ И прѣдъ владѣтели и царе ще ви извождатъ заради Мене“ — Тѣзи думи сж изказани отъ Христа и потвърдени отъ опитността на много мъдри и устърдни христиани. Искате ли да кажете, че Исусъ самъ е прѣдизвикалъ гонения? Искате ли да кажете, че христианинѣтъ, които прѣтърпѣха ужасни мъки и мъченическа смъртъ, сами сж ги прѣдизвикали? Искате ли да кажете, че когато Д-ръ Кларкъ бѣше битъ въ Дупница и съ камъни изгоненъ отъ града, самъ той е прѣдизвикалъ да го гонятъ? Мислите ли, че покойния пастирь Дѣйчевъ, когато бѣше съ камъкъ ударенъ въ едно събрание, водено на открито въ Чирпанъ, самъ е прѣдизвикалъ тази варварска постѣлка? Пишущия тѣзи редове помни много добръ едно събрание въ Хасково, водено на открито при град. градина, когато поради волята на единъ пиявъ православенъ „христианинъ“ арестунаха двама наши евангелисти и развалиха събранието, безъ евангелиститѣ да бѣха дали ни най-малкъ поводъ. Единъ день, кога се пише историята на българския евангелизъмъ, историка съ право ще отбѣлѣжи, че евангелиститѣ въ България иматъ и тая черта, че сж хора непрѣдизвикателни. Това е твърдението на бивши наши министри. А вие сте имали смѣлостта публично да изобличите нѣколкомина ветерани въ евангелското дѣло, че тѣ заслужено сж били гонени и бити! Съ други думи вие имъ казвате: кой ви е кривъ, че ви гонѣли и били. Защо не сте мълчали, защо явно сте изповѣдвали вашия евангелизъмъ, защо, за примѣръ, разпространявате български евангелия и религиозни брошури (пишущия тѣзи редове бѣше ударенъ лани съ едно евангелие, което подадъ на единъ православенъ, безъ да го прѣдизвикава); станали сте евангелисти, добръ: мълчете, трайте, крийте се, не смущавайте хората . . .

Разбира се, че ако така сж правѣли хасковскитѣ евангелисти, нѣмаше кой да ги гони. Кой ще гони на примѣръ единъ евангелски пастирь, който е пастирь само въ църква, кога е на амвона и чието пастируване се състои въ отпване отъ кѣщи въ църква и отъ църква въ кѣщи? Я вие излѣзте да говорите днесъ чистото Христово Евангелие, което осажда войната и цѣлия днешенъ гнилъ строй, и

ще видите, че безъ прѣдизвикателство ще ви закаратъ въ участъка и ще ви съставятъ актъ. Но вие това не сте изпитвали и нѣма да изпитате, додѣ стоите у дома си и благодарите на Бога, че ви е заобиколилъ съ хубава обстановка и разкошенъ комфорта. А . . . г-нѣ Поповѣ, Христосъ знаеше какво приказва, когато каза на ученицитѣ Си, „както Мене гонятъ, тѣй и вие ще гонятъ.“ И не може да бжде друго яче, освѣнъ ако вие правите компромисъ съ тъмнината и лѣжката. Защото нито за секунда вие не сте въ състояние да задържите въ примирие истината съ неистината, правдата съ неправдата, свѣтлината съ тъмнината. Борбата между тѣхъ е вѣчна. И хвала на Бога, че е имало въ Хасково хора, които сж търпѣли гонения заради нѣрата и убѣжденията си. И вие сами признавате, че въ началото (когато е имало гонения) тѣзи евангелисти били по-живи и напредвали, а сега работата била въ застои. Застой дѣто има, това значи, че смъртъта, а не живота царя тамъ. Тѣй че, по-добръ животъ съ жестоки гонения, отколкуто сънъ или смъртъ безъ гонения.

Вие окачествавате сжщата църква съ другъ единъ грѣхъ — „честото мѣняване на пастиритѣ си.“ Запитали ли сте се нѣкога, защо е това тѣй? Защо за примѣръ софиянци не задържаха до край единъ пастирь, но ги мѣнятъ? Недѣйте бърза да обвинявате само паството, защото при тѣзи чести мѣнявания на пастири, много пѣти послѣднитѣ сж първитѣ виновници, и послѣ пасомитѣ. Нима, когато Богъ повика нѣкого за пастирь, Той му общава, че ще го държи до животъ еди въ кой си градъ, тѣй че, пастиря прѣспокойно може да си наградѣ кѣща, да почне и търговийка, да нареди живота си за дълги години? Нима пастиря трѣбва да се чувствва годеенъ само за извѣстенъ градъ и да не иска да отиде на друго мѣсто, дѣто го викатъ и му даватъ всички условия за работа и живѣне? Нѣкои наущатъ пастирството (макаръ, че сж разгласявали какво Богъ ги е призвалъ за тази работа, и изброяватъ цѣла върволица причини защо сж станали пастири) само защото не ги цаѣтъ въ градъ, кѣдѣто тѣ сж намислили да живѣятъ и почватъ други работи, които всеѣки обикновенъ човѣкъ може да върши съ по-скромна заплата.

Е, добръ. Защо църквата да е крива въ случая? Защо пѣкъ тъкмо 20 години трѣбва единъ пастирь да стои на едно мѣсто, а не двѣ години?

„Идете по цѣлия свѣтъ,“ е заповѣдта на Спасителя. Той не казва идете само въ столицата, той не казва стойте тамъ до животъ, или двадесетъ години, не; Той казва: „идете на всеѣкъ дѣ, по села и градове, проповѣдайте словото. Ако ви не приематъ на едно мѣсто, идете на друго.“ О, Господи, какъ можемъ да ходимъ отъ едно мѣсто на друго мѣсто, когато прѣди венчко ние мислимъ за хлѣба, за облекло, за кѣща, за удобенъ животъ?

Наистина, „всички се отбиха отъ пѣтътъ, купно непотрѣбни станаха.“

При изброяване на нѣкои отъ грѣховетѣ въ прѣдметната църква, вие не сте посмѣли да турнете прѣсетътъ си върху гангрѣзалата рана, които, наистина убива духовния животъ на обществото. Тамъ нѣма порѣчителства, а явенъ крадецъ, човѣкъ, който е обралъ нѣколкомина души, за да приготви вестра за дѣщеритѣ си и до сега не се намѣри пастирь да

отлажчи този вълкъ отъ овцитѣ, напротивъ, всички го заобикалятъ, ласкаятъ и гаятъ, защото той жертва (което не е вѣрно) за дѣлото. Караницитѣ, за които говорите, отдавна биха се прѣмахнали, ако се изключеше човѣка, който ги причинява. Но, кой смѣе да стори това? Никой.

Хасковската евангелска църква е една отъ ста-

ритѣ такива църкви у насъ. При едно умѣло водене и усърденъ проповѣдникъ, тя може да се съживи и да изпълни назначението си. Право е казалъ г. Муди: „искашъ ли да стоплишъ една изстудена църква, запали огънь първо на амвона.“ Не е ли това днешната нужда за всички наши църкви?

Хасковецъ.

Жената и войнитѣ.

Всѣкой мислящъ умъ трѣбва дълбоко да се разчувства при мисълта, какво и религия и цивилизация сж безплатни да намалятъ или съвсѣмъ спратъ развитието на войната. Какъ е това, че всичкитѣ наши конференции за миръ, както и подобни дружества въ които и да било държава, упражняватъ толкова незначително влияние върху обуздаване военното изкуство? Отговорътъ лежи, азъ мисля, въ факта, че женитѣ не сж се съвършено опомнили относно тѣхнитѣ отговорности по военния въпросъ. Отдавна бѣ това, когато за прѣвъ пѣтъ монтѣ очи се отвориха да видятъ известни влияния въ свѣта, и азъ дойдохъ до пълното съзнание, че ние, женитѣ, сме отговорницитѣ за разрѣшението на тѣзи въпроси. Че въ рѣцѣтѣ на жената лежатъ сѣдбици на народитѣ, защото тѣ сж майкитѣ на мъжетѣ и че сформуването на дѣтето-мъжъ е отговорностъ и привилегия на майчинството. Помислете за моментъ върху възпитанието на нашитѣ дѣца! Учимъ ли ги ние, че войната е жестока свирѣпостъ — но, повече отъ това, че тя е неизразима глупостъ? Въ училище учимъ ли ги за гибелнитѣ послѣдци отъ войната, както напоследъкъ сме почнали да ги учимъ за гибелнитѣ резултати отъ алкохола? Не; и въ училището и въ домотъ войната се величае. Ние

умиряваме бебешкитѣ болезнени плачове, като му казваме да бѣде „смѣлъ“ като войника. Ние хранимъ поодрасналия вече дѣтеки умъ съ героични приказки, въ които нѣма герои, а войници. Ние му връчваме такива играчки, като войници и топове, съ които да си играе. Працаме го въ училище, където той не чува много малко за своята държава, освѣнъ нѣкои отъ по-забѣлжителнитѣ дати на нѣкои голѣми и важни войни. И когато порастне ние очакваме той да има здрави възгледи върху войната и тогава съ прискърбие се питаеме защо свѣтътъ не е станалъ по-мѣдъръ! Какъ можемъ да очакваме свѣтътъ да стане по-мѣдъръ, когато ние постоянно учимъ все сжщитѣ стари глупости? Женитѣ колѣничатъ и се молятъ въ катедрали, въ които висятъ знамена окжпани въ кръвъ и въздигатъ хвала на Князѣтъ на Мира между памѣтници, издигнати за онѣзи, чийто рѣцѣ сж вдигали саблята. До когато ние женитѣ туряме въ практика това, което говоримъ и проповѣдваме и настояваме, че въ възпитанието на нашитѣ дѣца трѣбва да влиза и въпроса за войната, до тогава ние ще бѣдемъ прямитѣ отговорници за нещастията, и бѣдствията, които всѣка война влѣче слѣдъ себе си.

Притчата за блудния баща.

Единъ човѣкъ имаше двама снове; и по-младия отъ тѣхъ рече на баща си: „тате, дай ми частъ отъ врѣмето си, отъ вниманието си, отъ другарството си, и отъ твоитѣ свѣсти, които ми се падатъ.“

И раздѣли имъ той имотътъ си: и проводи по-младия въ приготвително училище, въ танцовално училище, въ гимназия и вѣрваше, че той върши своя дългъ спрѣмо синътъ си.

Не подиръ много дни, бащата събра всичкитѣ си интереси, инспирации и амбиции и отпѣтува въ далечна страна, въ една земя на акции, на поржчителства, на търговски интереси, нѣща които неинтересуватъ едно момче; и тамъ той разпили сжжпопѣното си благоврѣмие да бѣде другаръ на своя синъ.

И когато той прѣкара най-хубавитѣ дни на своя животъ и спечели много пари, но не намѣри въ това задоволство, настѣпи голѣмъ гладъ и самотия въ неговото сърдце, и той начна да е въ оскуденостъ отъ симпатия и истинно другарство.

И отиде та се присѣдини къмъ единъ клубъ на онази страна: и тѣ го избраха за прѣседаталъ на клуба и го проводиха на конгресъ. И желаше да се задоволи съ рошквитѣ, които ядѣха другитѣ хора, и никой му не показва истинно приятелство.

Но когато дойде на себе си рече: колко чловѣци, които азъ познавамъ иматъ момчета, които тѣ

разбиратъ и които сж отъ тѣхъ разбирали, които говорятъ за тѣхнитѣ момчета и дружатъ съ тѣхъ и изглеждатъ винаги щастливи въ другарство съ своитѣ снове, а азъ се измѣчвамъ тукъ отъ сърдечна самота! Ще стана и ще отида при сина си и ще му река: синко, съгрѣшихъ на небето и прѣдъ тебе; и не съмъ достоенъ да се нарека твой баща; направи ме както одного отъ твоитѣ повнати.

И стана та дойде при сина си. И когато бѣше далечъ още, видѣ го синъ му и зачуди се твърдѣ много, и вмѣсто да се завтече и да припадне на вратѣтъ му, той се дръпна назадъ.

И рече баща му, „синко съгрѣшихъ на небето и прѣдъ тебе; и не съмъ достоенъ да се нарека твой баща. Прости ми сега, и дозволи ми да бѣда твой баща.“

Но синътъ му рече: „Не! Азъ бихъ искалъ да можеше да стане това, но вече е късно. Бѣше врѣме, когато азъ искахъ да науча нѣкои нѣща отъ тебе, когато азъ се нуждаехъ отъ истиненъ другаръ и свѣтътникъ, но тогава ти бѣше много занятъ. Азъ се научихъ отъ други, и други ми бѣха другари; но тѣ бѣха лоши, и естествено азъ трѣгнахъ по кривъ пѣтъ, и сега, уви, азъ съмъ покваренъ и тѣлесно и духовно и ти не си въ състояние да ми помогнешъ. Твърдѣ е късно, *твърдѣ е късно, твърдѣ е късно.*“

Министеръ Лешевъ за Д-ръ Хенри С. Хаскелъ.

Въ единъ отъ миналитѣ бройове на „Хр. Свѣтъ“ пий съобщихме за смъртта на почтения Д-ръ Хаскелъ дългогодишенъ евангелски мисионеръ въ България. Новината за смъртта на този добъръ човѣкъ, пастиръ, филантропъ, учителъ, авторъ, се посрѣщна съ дълбока скръбъ всрѣдъ евангелското общество въ България. Не много късно, обаче, слѣдующето писмо изиратено отъ Министерството на народното пи просвѣщение до овдовѣлата г-жа Хаскелъ въ Oberlin, иде да засвидѣтелствува, че работата и доброто което Д-ръ Хаскелъ е извършилъ за своето второ отечество, България, е високо оцѣнена и отъ управляющитѣ страната ни. Писмото е печатано въ Американското списание „The Congregationalist and Christian World“ № 31. Прѣдаваме го по долѣ въ буквалень прѣводъ:

„Министерство на Народното Просвѣщение,
София, май 30, 1914.

„До г-жа Х. С. Хаскелъ,
Oberlin, O., U. S. A.

„Високо Уважаема Госпожо,

„Съ дълбока, сърдечна скръбъ азъ се научихъ за смъртта на вашия възлюбленъ съпругъ Д-ръ Henry C. Haskell.

Азъ дръзнавамъ да ви увѣря, какво България никога не ще забрави паметта на неуморимия Dr. Haskell, който прѣди петдесетъ години, съ безпримѣрно себеотрицание дойде въ България, въ едно врѣме на мракъ, съ високата и благородна мисия да донесе свѣтлина и любовъ въ страната ни. Неговата възвишена и благородна работа бѣ увѣнчана съ успѣхъ. Неговитѣ думи и дѣла, изказани и извършени въ името на правдата, доброто и Бога сѣ дълбоко запечатани въ сърдцата и душиѣ на онѣзи, които имаха щастieto да го познаватъ.

И сега, ако и да е малко късно, защото азъ бѣхъ наскоро увѣдоменъ за смъртта му, позволете ми да изрази моитѣ лични горещи симпатии, както и онѣзи на Министерството на народната просвѣта въ царство България по случай смъртта на вашия многообиченъ съпругъ, и да ви увѣря, че споменътъ за него ще живѣе всекога въ България, за която той посвѣти живота си. Нека това послужи за утѣха вамъ и на дѣцата ви.

П. Пешевъ,
министеръ.“

Вилиямъ Брайнътъ за идеалниятъ пастиръ.

(Американски държавенъ секретаръ).

Видниятъ държавникъ Вилиямъ Брайнътъ е добъръ християнинъ. Той се изказалъ за пастирътъ си тъй:

„Желая моя пастиръ да проповѣдва всека свѣта Недѣля простото евангелие.“ „Вѣтхата повѣсть“ никога не утѣгчава мнозинството слушатели, когато разказването ѝ произхожда отъ единъ подготвенъ и просвѣтенъ умъ. Моето идеално слово е онова, въ което има апелъ къмъ непокаянитѣ, и елементи за духовно подигане на вѣрующитѣ.

Желая моя пастиръ да е свърѣмененъ по всички богословски въпроси и изслѣдвания, но не желая да ги изнася на амвона. Азъ съмъ си съставилъ извѣстни възгледи за Христа, за евангелието и за вдъхновението на Библията, чрѣзъ едно внимателно четене на самата „Книга на книгитѣ“, и нѣма да ме направи по-добъръ християнинъ и да подобри моя духовенъ животъ разправянietо отъ амвона на неразрѣшаемитѣ въпроси относно Исуса Христа, Св. Писание и нѣкои нови теории.

Най-послѣ желая пастирътъ ми да дѣйствува вър-

ху вѣрването, че Христовото евангелие е положителниятъ цѣръ на всички социални и политически злини, и че най-добриятъ му способъ за постигане желаемата трѣзвостъ, социаленъ моралъ и добро гражданство, е да се доведатъ хората въ църква, при Христа.

Съ една рѣчь, желая моя пастиръ да даде наблегъ въ живота си на изявлението на най-великия проповѣдникъ, Павелъ: „Благоволѣ Богъ прѣдъ безумството на проповѣдта да спасе вѣрующитѣ.“

Когато единъ народъ има такива водители, тогава неговото бъдеще е сигурно и честито. Дѣ у насъ държавници, съ какъвъ годѣ интересъ къмъ евангелието и съ вѣрата, че то има въ себе си цѣра за всички социални и политически злини?!

Убѣдени сме, че до когато евангелието не стане ръководникъ на нашитѣ водачи: държавници, свещеници и учители, до тогава ще се лутаме въ мъглата и бѣдитѣ.

Съобщава: Ив. М. Цановъ.

Скромна мисълъ.

Отъ Шарлъ Вагнеръ¹⁾

Не само животътъ ни въ своитѣ практически проявления, но и източникътъ на нашитѣ мисли, трѣбва да се прѣчисти. Анархия царѣ въ човѣшката мисълъ, ний

се движимъ въ истински търнакъ, залутани въ дреболии, безъ посока и направление.

Откато човѣкъ е позналъ че той има цѣлъ, че тая цѣлъ е той да стане човѣкъ, почналъ е да организира хубавата и че ако трѣбва да прѣпорача на американцитѣ нѣкоя книга, то непременно ще е книгата „Опростотворенъ Животъ“ отъ г. Шарлъ Вагнеръ.

Бѣл. Прѣл.

¹⁾ Изъ неговата книга La vie simple, която на врѣмето си бѣ прѣведена на английски подъ название The simple life и която сега вече е прѣведена на повече отъ 15 езика, та дори и на есперанто. За тая книга г. Т. Розвелтъ бѣ казалъ, че е една отъ най

мислитъ си. Всѣки начинъ на мислене, разбирање, разсъждаване, който го не прави по добъръ и по силентъ, е отхвърленъ като зловрѣденъ. Прѣди всичко той е отмахналъ твърдѣ общия навикъ да се забавлява съ мислитъ си. Мисълта е единъ сериозентъ инструментъ, който има своята работа въ нашата цѣлостъ: тя не е играчка. Да вземемъ единъ примѣръ: ето ателието на единъ живописецъ. Инструментитъ и всичко друго сж на мѣстата си. Всичко показва че тоя сборъ на срѣдства е разположенъ за постигане на пѣкаква цѣль. Но пусни вътрѣ маймуни. Тѣ ще се покатерятъ върху триножницитъ, гдѣто е турено платното за рисуване, ще се повѣсятъ по върхитъ съ които художника управлява освѣтлението, ще се наоблѣватъ съ дрѣхитъ, ще турятъ чехлитъ на главитъ си, ще фокусничатъ съ четкитъ, ще вкусятъ боитъ и ще продупчатъ платната, за да видятъ какво има вътрѣ въ портретитъ. Не се съмнявамъ, че всичко това ще имъ прави голѣмо удоволствие. Вѣроятно тѣ ще намѣрятъ, че тоя видъ упражнениа е твърдѣ интересентъ. Но едно такова ателие не е направено, за да се пускатъ вътрѣ маймуни. Сжщо тѣ човѣшката мисль не е арена за акробатични игри. Единъ човѣкъ, достоентъ за това име, мисли както трѣбва и както е добръ, въ мисленето той участвува съ цѣлото си естество, а не съ това откъслечно и пусто любопитство, което ужъ всичко да види и всичко да узнае, а изпада до тамъ, че никога не изпитва едно здраво и дълбоко чувство, никога не извършва едно истинско дѣло.

Другъ единъ навикъ отъ който човѣкъ трѣбва бърже да се отърве е манията да се изпитва и анализира при всѣки случай. Не бихъ прѣпорѣчалъ никому да не наблюдава своя вътрѣшенъ животъ и да не се изпитва съвѣстно. Да се опиташъ да гледашъ ясно въ думата си и въ мотивитъ на постѣпкитъ си е единъ необходимъ елементъ на добрия животъ. Но има разлика между бдителността и това постоянно залягане да се разгледвашъ живущъ и мислящъ, да се показвашъ самъ на себе си като машина. Това значи да губишъ врѣмето си и да прѣчишъ на напрѣдъка си. Тоя, който за да се приготи добръ за пѣтъ, първомъ подхвърля на подробно анатомическо изслѣждане срѣдствата си за движение, рискува да си навѣхне кракѣтъ прѣди да е пристѣпилъ една крачка. „Ти имашъ всичко каквото трѣбва за да вървишъ, прочее, напрѣдъ. Пази се да не паднешъ и употребявай силитъ си разчетливо.“ Да издирвашъ малки погрѣшки и да изпадашъ въ недоумѣние, значи да се осаждашъ на бездѣйствие. Малко повечко здравъ разумъ, смисленостъ и човѣкъ ще види че той не е създаденъ за да разглежда пѣпа си.

Здравъ разумъ; не намирате ли че това е едно нѣщо, което подобно на староврѣменнитъ прости обичаи, се срѣща доста нарѣдко? Здравъ разумъ, хе, това е стара работа. Потрѣбно е тукъ друго нѣщо, а не да търсишъ обѣдъ на четиринайсетъ часа! Тукъ се касае за подобрене, което простка не знае какъ да придобие,—а пѣкъ тѣй е приятно да се различавашъ отъ другитъ! И вмѣсто да се носимъ, като напълно естествена личностъ и да си служимъ съ срѣдствата съ които тя разполага, ний достигаеме поради маниачество до най удивителни особености.

По добръ е да падашъ отколкото да вървишъ по утъпяния пѣтъ! Всичкитъ навѣхвания и всичкитъ тѣлесни поврѣди съ които се занимава артопедията, даватъ само една слаба прѣдстава за гърбицитъ, усукванията, изкълчванията, които сме си причинили, за да излѣземъ отъ истинския здравъ разумъ. И ние разби-

раме на свой рискъ, че човѣкъ не може да се обезформява безнаказано. Новото което търсимъ е ефимерно. Постоянни сж само безсмъртнитъ прости и скромни нѣща и ако човѣкъ се отклони отъ тѣхъ, ще изпадне въ пагубни авантюри. Честитъ, който е ималъ това, който знае да бжде простосърдечентъ и скроментъ. Скромния, протия здравъ разумъ не е какво, мнозина може би си въобразяватъ, вродена собственостъ, обикновентъ и простъ даръ, който не коштува никакъвъ трудъ. Азъ го сравнявамъ съ тия народни пѣсни, анонимни и неувѣхваемы, които като че сж излѣзли отъ самото сърдце на народа. Здравия разумъ е капиталъ, бавно и мъчно събранъ съ трудоветъ на вѣковетъ. Това е едно истинско съкровище, чиято стойностъ е разбралъ тоя, който го е изгубилъ, или който вижда какъ живѣятъ тия, които сж го вече изгубили. Отъ моя страна азъ мисли, че никой трудъ не е достатъчно голѣмъ за да се придобие и пази здравия разумъ, да се поддържатъ очитъ ясно-зрѣющы, разсъжденияето право. Хората се грижатъ твърдѣ много за сабитъ си: да не би да се изкривятъ или да не би ги ржда да разила. Много по разумно е да се грижимъ за мисълта си.

Но потрѣбно е добръ да се разбере това. Единъ позивъ къмъ здравия разумъ не е позивъ чисто и просто къмъ мисълта, къмъ единъ тѣсентъ позитивизмъ, който отрича всичко, което не може да види и похване. Да искаме човѣкъ да бжде абсорбиранъ само въ своитъ външни чувства и да забрави дѣйствителността на вътрѣшнитъ, душевнитъ проявления, е сжщо липса на здравъ разумъ. Съ това ние допираме до една скръбна точка, около която се повдигатъ всички проблеми на човѣчеството. Нѣма да разгледаме тукъ тая проблема. Фактъ е, че ние имаме и други освѣнъ петѣтъ външни чувства и че върху мисълта ни влияятъ и други —вътрѣшни явления и състояния. Но тѣй или иначе човѣкъ—зависимъ или независимъ, който учи или който се учи, съ перо или съ чукъ въ рѣка — трѣбва всждъ добръ да отличава истината. Малката свѣтлина, която човѣството придобива като отива напрѣдъ, му е твърдѣ полезна, но тя увеличава сжщо числото и голѣмината на проблемитъ. Мъжнотии никога не сж липсвали, разума всѣкога е срѣщалъ спжнки. Неизвѣстното ни заобикаля и ни пронизва отъ всѣка страна. Но както за да утоли човѣкъ жаждата си не е потрѣбно да изпие всичката вода, тѣй му не е и потрѣбно всичко да знае за да живѣе. Човѣчеството живѣе и всѣкога е живѣло съ нѣкои основни убѣждения.

Ще се опитамъ да ги посоча: прѣди всичко човѣчеството живѣе съ увѣреностъ. Въ това то, наспроти неговата съзнателна мисль, отражава това което е най неизслѣдимо въ всички същества. Една непоколебима вѣра въ солидността на вселенната, въ нейното разумно движение, дрѣме въ всѣко живо същество. Цвѣтата, дърветата, животнитъ живѣятъ съ чудно упование, пѣлна увѣреностъ. Има увѣреностъ въ дѣжда който вали, въ зората която се сивва, въ потока който бърза къмъ морето. Всичко каквото живѣе, изглежда че казва: „Съмъ, слѣдователно трѣбва да бжда, има достатъчно причини за това, нека сме спокойни.“

А сжщо тѣй и човѣчеството живѣе съ увѣреностъ. Поради самото това че то е, то носи въ себе си достатъчната причина че то трѣбва да бжде, това е единъ залогъ за сигурностъ. То уповае на волята, която поискъ то да бжде. И първото усилие на нашата мисль трѣбва да бжде отиравена да пази тази увѣреностъ и не остави нѣщо да я накарни, напотивъ да я разработва и да я

прави повече свързана съ личността и по ясна. Всичко което ни усилва увѣреността, упованието е добро. Понеже от тукъ произхожда спокойната енергия, основната работа, любовта за живѣне и плодотворния трудъ. Пълната увѣреност е тайнствения източникъ, който туря въ движение всичко, което има сили въ насъ. Тя ни храни. Повече съ нея живѣе човѣкъ отколкото съ хлѣба който яде. А всичко което разклаща тази увѣреност е *лошо*, то е отрова, не храна.

Всѣка философска система, която се нахвърля върху самия животъ за да го обяви за лошъ, е пагубна. Въ тоя вѣкъ твърдѣ много се е говорило лошо за живота. Като поливатъ дървото съ разяждащи течности, чудно ли е че то повѣхва? Но на тая философия на отричането, на небитието може да се противопостави едно твърдѣ просто размишление: вий казвате че живота е лошъ? Добръ. Какъвъ цѣръ ще ни предложите противъ него? Можите ли да го съборите, да го унищожите? Не искамъ отъ васъ да унищожите вашия животъ, да се самоубиете, какво ще ни ползува това? Но да унищожите живота не само човѣшкия животъ но неговата тъмно и дълбока основа, цѣлини този напѣнъ къмъ съществуване, който се привдига къмъ свѣтливата и, споредъ васъ, се подхвърля на нещастие; азъ искамъ отъ васъ да унищожите устремъ за животъ, който напъва безконечното пространство, най-сетия, да унищожите източника на живота. Можите ли? Не. Тогава оставете ни на мира. Понеже никой не може да прѣкрати живота, не е ли по добръ да научимъ хората да го уважаватъ и да го употребяватъ, отколкото да се отвръщатъ отъ него? — Когато човѣкъ знае че едно ядене е опасно за здравето, той го не яде. И когато извѣстни начини на мислене ни отнематъ увѣреността, упованието, радостта и силата, трѣбва да ги отхвърлимъ, като знаемъ че тѣ сж не само една гнусна храна за духа, но че сж разяждащи. Истини сж само човѣшките мисли, а песимизма не е човѣшко. Въ него при това липсва както скромностъ тъй и логичностъ. За да си позволишъ да нарѣчешъ лошо това удивително нѣщо, което се казва животъ, би трѣбвало да си видѣлъ поне основата му, почти . . . като ти самъ да си го направилъ. Колко сж странни нѣкои велики мислители въ наше врѣме! Та тѣ говорятъ, тѣ се отнасятъ като че ли именно тѣ сж създали свѣта, хе, отдавна когато биле млади и сега, като сж поостарѣли и поумнѣли, намиратъ че това е погрѣшка.

Нека се хранимъ съ здрава храна, да укрѣпяваме душитѣ си съ подкрѣпателни мисли за човѣка. Това е най-добро, което го укрѣпва най-добръ.

Както човѣкъ живѣе съ увѣреностъ, тъй живѣе той и съ *надежда*. Надеждата е такава форма отъ увѣреността, която се обръща къмъ бъдещето. Всѣки животъ е резултатъ и стремление. Всичко което е, прѣдполага една изходна точка и цѣли къмъ една точка на пристигане. Да живѣешъ, това значи да растешъ, а да растешъ, това значи да се стремишъ. Безконечното растение е безкрайна надежда. Надеждата е въ същността на нѣщата и потребно е тая надежда да проблѣсне въ сърдцето на човѣка. Безъ надеждата нѣма животъ. Сжщата сила, която ни създаде, ни подбужда да възлизаме по-нагорѣ. Каква е смисълътъ на тоя неотстъпчивъ истиникъ който ни кара напредъ? Истинската смисълъ е, че отъ тоя животъ трѣбва да произлезе нѣщо, нѣщо по-големо отъ самия него, нѣщо, къмъ кое-

то той бавно се движи и че тоя замисленъ сѣятель, нарѣченъ човѣкъ, като всѣки сѣятель, има потребностъ отъ надежда за утрѣшния день. Историята на човѣчеството е история на невидната надежда. Иначе то отдавна би изчезнало. За да върви съ своя товаръ на плѣщи, за да се направлява въ тъмнотата, за да се въздига отъ своитѣ събария и пропасти, за да не се оставя на самата смъртъ, човѣчеството всѣкога е имало потребба отъ надеждата, а по нѣкога и надежда противъ всѣка надежда. Его крѣпостта която го поддържа. Ако ние имаме само логичностъ, а не и надеждата, отдавна щѣхме да дойдемъ до това заключение: На всяко смъртъта е края и чрѣзъ самата тая мисль ние бихме биле мъртви. Но ние имаме надеждата и живѣемъ чрѣзъ нея и върваме въ живота.

Сизо, великия калугеръ-мистикъ, единъ отъ най-скромнитѣ и най-добритѣ хора, които нѣкога сж живѣли, имаше единъ милъ навикъ: колчимъ срѣщаше жена, па и най-старата и най-бѣдната да е тя, той почтително се отбиваше отъ пътя, та ако би трѣбвало и въ търне или локва да стѣпи. „Азъ прави това за да отдамъ почитъ на света Богородица,“ казваше той. Подобна почитъ нека отдаваме и на надеждата: когато я срѣщнемъ било въ формата на една трѣвица, която произлиза изъ свѣта, било като птица, която мѣти или храни пилцитъ си, било като нѣкое бѣдно ранено животно, което се гърчи, се привдига и продължава пътя си, било като селянинъ, който оре и засѣва нивата си, опустошена отъ наводнение или градушка, било като народъ, който бавно поправя загубитѣ си и прѣвръзва равнитѣ си, не важи подъ каква смирена и бѣдна външностъ — да я поздравимъ! Когато я срѣщнемъ въ приказки, въ навикитѣ пѣсни, въ проститѣ вѣрвания, да я поздравимъ пакъ! Понеже и тамъ все пакъ тя е, несъкрушимата, безсмъртната надежда.

Понѣкога ние твърдѣ малко се напѣваме. Въ наше врѣме човѣкъ е станалъ чудно страхливъ. Страхътъ, че небето ще падне, тоя върхъ на абсурда въ страха, споредъ галитѣ, *) е влѣзълъ въ сърдцето ни. Каквата съмнѣва ли се въ Океана? Лжчътъ съмнѣва ли се въ Слънцето? Нашата старческа мъдростъ направи това чудо. Тя е подобно на тия стари педагози-гюрюлтаджи, на които главната работа бѣше да се каратъ на своитѣ млади ученици, заради тѣхнитѣ весели закачки или младежки ентусиазмъ. Врѣме е да станемъ дѣца, да се научимъ да упозаваме, да си отворимъ добръ очитѣ прѣдъ тайнствеността, която ни заобикаля, да си припомнимъ, че въпрѣки нашето много знание, все пакъ ние знаемъ твърдѣ малко, че свѣтътъ е много по-големъ отъ мозакътъ ни, че е добръ за гдѣто е тъй, и че ако той е тъй чудесенъ, той трѣбва да крие въ себе си непознати източници и човѣкъ може поне малко да върва въ него безъ да бѣде непрѣвдливъ. Нека не гледаме на него като на источникъ должникъ. Потребно е човѣкъ да съживи куража си и да подпали свѣтия огънь на надеждата. До като слънцето изгрѣва, до като земята се припокрива съ зеленина и цвѣтъ, до като птичето вие глѣзлото си, до като майката се усмихва на своето дѣтенце, нека имаме мъжеството да бждемъ човѣци, а другото да оставимъ на Оязи, Който е прѣброилъ звѣздитѣ. Колкото за мене, желатъ бихъ да имамъ огнени думи за да кажа всѣкому, който се чувствува съкрушенъ въ тия заблудени врѣмена; бжди мъжественъ, надѣвай се още, тоя е сигуренъ, че ще

*) Гали — прадедитѣ на сегашнитѣ французи. Прѣ.

се измами най-малко, който има смѣлостта да се надѣва най-много. *Най-наивната надежда е много по близо до истината, отколкото и най-разумно обоснованата безнадежностъ.*

Другъ единъ источникъ на свѣтлина върху човѣшкия пътъ е *добротата*. Азъ не съмъ отъ тия, които вѣрватъ въ естественото подобрене на човѣка и учатъ, че обществото го разваля. Напротивъ, отъ всички форми на злото, най-много ме плаши наследствената. Но понѣкога съмъ се питалъ, какъ е възможно, щото той старъ коренъ — живота, тровенъ отъ вискиѣ инстинкти, отъ пороцитѣ вмѣнати въ кръвта ни, отъ цѣлата тая грамада на злини, които ни е наложило миналото, да не е билъ разбранъ отъ насъ. Несъмнено тукъ има друго нѣщо. И това друго нѣщо е *добротата*.

Като знаемъ неизвѣстността която е надъ главитѣ ни, ограничение си умъ, мжчителната и противорѣчива тайна на съдбинитѣ, лъжата, омразата, корупцията, страданието, смъртта не поражда ли се въпроса — какво да мислимъ, що да правимъ? На всички тия събрани въпроси единъ величественъ и тайнственъ гласъ отговаря: *бъди добъръ*. Добъръ е, че добротата както увѣреността, както надеждата, е божествена, понеже и тя не може да умре, макаръ че толкова сили сж противъ нея. Тя има противъ себе си вродената свирѣпостъ, онова, което може да се нарече, звѣрътъ у човѣка; тя има противъ себе си лукавството, насилието, интересътъ, а най-вече слабоститѣ. А какъ тъй тя липсва бѣла и незасѣгната, между тия мрачни неприятели, както пророка въ свещената легенда, посрѣдъ хищни-звѣрове?

Защото нейнитѣ неприятели сж нѣща ниски, а добротата е нѣщо възвишено. Рогата, збигитѣ, ногитѣ, очитѣ пълни съ убийственъ огнь, не могатъ да сторятъ нищо на могъщото крило — което се устремява къмъ висинитѣ и ги избѣгва. Тѣй се отърва добротата отъ своитѣ неприятели. Тя прави и нѣщо повече, понѣкога тя придобива тоя хубавъ триумфъ, да спечели прѣслѣдователитѣ си на своя страна: тя е видѣла звѣроветѣ да се укротятъ, да лѣтатъ прѣдъ нозѣтъ ѝ, да се подчиняватъ на нейната воля.

Въ сжщната на християнската вѣра, най-величествената и най-човѣчeskата доктрина, за тоя който знае да провиква до дълбоката смисълъ на нѣщата, е тая: за да избави падналото човѣчество, невидимия Богъ е дошелъ да живѣе между насъ подъ формата на човѣкъ и той поиска да бѣде познатъ само подъ това име: *доброта*.

Възстановителка, утѣшителка, сладостъ за нещастия, дори на злостника, — свѣтлина излиза изподъ стѣпкитѣ на добротата. Тя прѣчиства и опростотворява. Работата, която ти си е избрала е най-скромната: да прѣвързва ранитѣ, да изтрива сълзитѣ, да утѣшава лишениитѣ, да разговаря оскѣрбенитѣ, да прощава, да примирява. Но затъ отъ нея ние имаме най-много потрѣба. И като се замислимъ за най-добрия начинъ по който бихме могли да направимъ мисълта си плодотворна, скромна, истинно подходяща за нашата човѣшка сѣдба, ще изразимъ тоя начинъ тъй: *Имай увѣреностъ, надѣвай се и бъди добъръ*.

Слѣдва.

Печ. Д. Тодоровъ — Варна.

Съобщения.

Назначената за 27 августъ, годишна конференция на Методистката Църква, която щѣше да се държи въ Плѣвенъ, Епископъ Нюлсѣнъ съ писмо до Д-ръ Е. Е. Каунтъ я отлага до второ разпореждане, поради стеклитѣ се политически заплитни, които правятъ пътуването въ странство абсолютно невъзможно.

Д-ръ Е. Каунтъ ни съобщава, че г. Зилберщайнъ продължава да води съживителни събрания между евреитѣ. Тринадесетъ евреи, включително и г. Зилберщайнъ били приети за членове въ нашата църква. Тѣзи събрания сж увеличили членоветѣ значително, и сега числото е достигнало до 109 души. Това е едно необикновено явление въ България. Искаме да вѣрваме, че почнатото съживление ще се принесе и въ други градове.

г. Стоянь Бочевъ, който бѣше заминалъ въ странство по свои лични работи, едвамъ съ рискъ на живота си е могълъ да се завърне въ София, като пътувалъ 14 дни отъ Желева до Русе. Г-нъ Бочевъ, по наша молба, ще опише своитѣ впечатления по този дълъгъ пътъ, който, надѣваме се въ идущия брой на „Хр. Свѣтъ“ ще можемъ да печатимъ. Не припущайте идния бр. на списанието ни да мине безъ да го прѣгледате.

Дирекцията на Американското дѣвическо училище въ Ловечъ ни моли да извѣстимъ, че учебната имъ година ще почне на 17/30 септември. Всички ученички трѣбва да бѣдатъ тамъ на тая дата.

Обърнете, молимъ внимание на едно нѣщо, което повечето наши абонати забравятъ. Ний очакваме всѣки, на когото се изпраща „Хр. Свѣтъ“ да заплати абонамента отъ 3 лева за цѣлата година, освѣнъ ако нѣкой се е абониралъ за половинъ година, и трѣбва да плати единъ левъ. Половината година е изтекла и мнозина още не сж платили абонамента си. Какво чакатъ?

Молимъ ви, съ пощенски записъ или въ пощенски марки, или чрѣзъ нашитѣ настоятели, дѣто има такива, изпратете тая скромна сума, срѣщу която ви се изпраща туй хубаво и голѣмо списание.

Настоятелитѣ, на които сме изпратили разписки, нека веднага да уравниятъ смѣткитѣ си съ редакцията.

СЪДЪРЖАНИЕ

НА БРОЙ 8.

	стр.
1. Какво съединява — Стоянь Ватралски	1
2. Размишления — Миролюбовъ	1
3. Къмъ миръ	2
4. Християнитѣ и войната	3
5. Нека! — Стоянь Ватралски	4
6. Програмата на християнина — сказка отъ Миролюбовъ.	5
7. Хасковската Евангелска Църква — Хасковецъ.	10
8. Женитѣ и войнитѣ.	12
9. Притчата за блудния баща	12
10. Министеръ Пешевъ за Д-ръ Хенри С. Хаскелъ.	13
11. Вилиямъ Брайтъ за идеалния пастиръ — съобщава Ив. М. Цаковъ	13
12. Скромна мисълъ — Шарль Вагнеръ	13
13. Съобщения	16

